

1. Rész. Alapfogalmak.

1. fejezet. meghatározások.

A koldusügyet a m.kir.belügyminisztérium,.....sz.rendeletével szabályozta. E szabályozás magyar norma név alatt jött nyilvánosságra; a magyar norma pedig az egri normából keletkezett. A koldusügy tanulmányunk tárgya, azért első sorban az alapvető fogalmakkal kell tisztába jönnünk, hogy azok használata a következőkben félreértésekre ne nyújtson alkalmat.

Mi a norma? A norma latin szó s eredeti jelentése szögérték; átvitt értelemben zsinórmérték, szabály minta. Származék szavai: normális, annyi mint szabályos, pontos; normatív, magyarul szabályozó. Ezek szerint a koldusügyre vonatkozó magyar norma annyi mint a koldusügyet a magyarok között szabályozó rendelet. Az egri norma pedig annyira mint az egri koldusokat rendszabályozó minta. Minthogy pedig a magas minisztérium az egri mintát jónak találta és azt az egész országra kötelezően elrendelte, így lett az egri normából magyar norma, vagy magyarul az egri mintából magyar minta, mely szerint ezentúl a koldusok ügyét az egész országban rendezni kell. Egerben P.Oslyay Oswald ferenczrendi atya vetette fel elsőnek a koldusok normatív mintáját s az ő érdeme, hogy a koldusokkal behatóbban kezdtek az egyes városok majd a kormány foglalkozni, Ennek eredménye az a meghatározás a koldus szó fogalmára s a koldulásra kiterjeszkedett. Addig t. i. nem is szenteltek az emberek ezeknek a fogalmaknak behatóbb figyelmet csak akkor, midőn ezzel az üggyel komolyan kezdtek foglalkozni,

Ki és mi a koldus? és mi a koldulás? Nevezetesen, hogy még ilyen végtelen egyszerű és igényteleneknek látszó fogalmakon is meg lehet akadni és azok tüzetes meghatározását keresni s még nevezetesebb, hogy maga Kozma Miklós belügyminiszter ur szükségesnek tartja e fogalmat körvonalozni, mielőtt általános rendeletével kiadná. Ebbe a belügyminiszter rámutat arra, hogy míg régebben csak azt tekintették koldusnak, ki testi vagy szellemi állapotánál fogva önmaga eltartására képtelen volt, addig a gazdasági viszonyok leromlása következtében, de erkölcsi okok miatta is ma már lényegesen megváltozott a koldus fogalma, és e miniszteri meghatározás szerint a kolduskalap alá foglaltatnak 1/ azok kik munkahiány miatt koldulnak, 2/ azok, kik szenvedélyből, vagy üzleti érdekből koldulnak; 3/ azok, kik tehetetlenségük, szellemi vagy testi fogyatkozások miatt képtelenek idegenek könyöradományait igénybe venni. /L.Nemz?Ujság 1906, okt. 25. szám. /Amde, ha így kiterjesztjük a koldus fogalmát, akkor ide kell sorolnunk azokat is, kik vallásos meggyőződésből tengetik életüket koldulásból. S, hogy ez helyes következtetés mutatja az a tény, hogy ezek az emberek u. n. kolduló szervezetekbe tömörülnek, vagy modern nyelven kifejezve e tényt, ezek

az emberek a koldulás szakszervezetében működnek, lévén a szerzet és a szervezet egy és ugyanaz a fogalom. A koldus fogalmát tehát így lehet röviden meghatározni: koldus az, kitésti, szellemi fogyatkozás, munkahiány, üzleti érdekből vagy vallási meggyőződés miatt gyűjt könyöradományokat.

És így eljutunk a koldulás fogalmához is, mert a koldulás annyi mint könyöradomány gyűjtés bármi okból is történik a ténykedés. Ezeket a fogalmakat jól meg kell jegyeznünk, ha helyes következtetésekre akarunk jutni. Ellenvetés.

A mai világban előkelőségek is szoktak adomány gyűjtéssel alkalmasszerűen foglalkozni, azért még sem nevezhetők koldusnak. Ne zavarjon meg senkit ez az ellenvetés, mert ők nem az 1. számú csoportba, hanem abba tartoznak a meghatározás szerint, kik vallási meggyőződésből, divatból, szivességből, szeretetből vagy valami nemesebb indítékből gyűjtenek adományokat. Minthogy tehát a koldus fogalom a miniszteri meghatározás szerint tágabb értelmezést nyert, az még távolról sem akar senkire nézve sem dehonestáló kifejezést jelenteni. Az egyik hitbuzgalmi könyv pl. magát Jézus Krisztust, a mi Urunkat és Istenünket a "szívek koldusának" nevezi jelezvén, hogy a legnagyobb szeretet koldussá teszi az embert sőt magát az Istenembert is! Annyi u. i. kétségtelen és tagadhatatlan, hogy úgy a koldulásnak mint a könyöradomány, vagy általában az adomány gyűjtésnek egy és ugyanaz a lényeges alkotó jege, hogy t. i. a gyűjtélék minden ellenszolgáltatás nélkül adatik és fogadtatik, vagy cselekvő szerkezetben az adományt úgy az adakozó, mint az elfogadó minden ellenszolgáltatás nélkül eszközli. Ez oly karakterisztikus és jellegzetes vonása úgy a koldulásnak, mint az adomány gyűjtésnek, hogy ebből a szempontból merev ellentétben áll mindefajta más anyagcserével, melyeket kivétel nélkül mind csakis bizonyos meghatározott, vagy kölcsönösen megállapított egyenérték ellenében szolgáltatnak ki egymásnak az emberek.

E Meghatározás azon matematikai alapelven nyugszik, mely szerint ha két mennyiség egy harmadikkal egyenlő, akkor egymással is egyenlő. Képletben: $a=c, b=c$, tehát $a=b$. E képletbe behelyettesítve az illő fogalmakat mondhatjuk. A koldulás ellenszolgáltatás nélkül való anyagi javak elfogadása: a könyöradomány, vagy adomány gyűjtés szintén anyagi javaknak ellenszolgáltatás nélkül való elfogadása, tehát a koldulás annyi mint könyöradomány gyűjtés s így az adomány gyűjtés annyi mint koldulás. Ez az egyszerű, de való következtetés.

A koldulás fogalmának az előkelőségek adomány gyűjtésére vonatkozó kiterjesztése nemcsak e pontos következtetés helyességének, de azon körülménynél fogva sem lehet senkire dehonestáló, becsmérő vagy lekicsinylő, mert a koldus szó alapjelentésében annyit jelent, mint szent a szentség pedig a keresztény világnézetben az ember erkölcsi életnek végcélját fejezi ki. Ha tehát megvetnők a koldusokat, az adomány gyűjtőket, vagy a koldulást magát, ezzel csak pogány érzelmeinkről és felfogásunkról tennők tanubizonyosságot.

Ezt a megvetést látszanak kifejezni Kéthy Annaországgy. képviselő szavai. Midőn t. i. egy alkalpmmal 1936. év folyamán a képviselőházban szóba került az egrí norma, vagyis a koldulás ügye, Kéthy Anna "szemfényvesztésnek" minősítette ezt az actiót, kifejezésre juttatván ezzel azt a szélsőséges felfogást, mely szemben áll a Kezserztény világnézettel. Tárgyilagosan vizsgálva ezt a dolgot nem szükséges ilyen elítélő szavakkal igaztalanul bántani a norma törekvéséit, melyekben nincs szemfényvesztés, csak jóakarát. A szemfényvesztés t. i. csak ott forog fenn, hol a bűvész koklerkodással, csepürágással s hasonló mesterkedésekkel csempészi ki a közönség zsebéből a pénzt, s azt saját céljaira fordítja, míg a jelen esetben egyszerű kérelem útján veszik igénybe a közönség áldozatkészségét. Az önként megajánlott összegeket pedig nem saját céljaikra fordítják, hanem a nélkülözőket, nyomorgókat segítik azokkal.

Midőn tehát Kéthy Annát a maga udvariatlan szavaiban foglalt tévedésére figyelmeztetjük, ezzel nem zárjuk el az útját annak, hogy a norma elméletét ép a koldusok érdekében boncolgatás tárgyává tegyük.

A normával karöltve a karitás fejt ki áldásos tevékenységet az inségesek javára, azért rövidesen meg kell említenünk e szó fõgalmát is, nem is fõként azért, mintha mindenki nem tudná hogy ez a görög eredetű szó a karitás szeretetet, jobban mondva kellemet, kedvezést, kegyes szivességet, ajándékozási hajlandóságot jelent, hanem inkább azért, mert a katolikusok a karitás alá foglalják összes nyomozenyhitési, szegénygondozási munkáikat, míg protestáns atyánk fiai ugyanezt a tevékenységet a maguk körében a szeretet szövetségeiben gyakorolják. Így megvonatik a finom határvonal a kétféle árnyalat között.

2. fejezet. Rendelkezések, felhívások. -

A koldulásra vonatkozólag azt mondja a régi törvény, hogy aki hatósági engedély nélkül nyilvános helyen, vagy háznál házra koldul, közbiztonság elleni kihágás miatta nyolc naptól egy hónapig terjedő elzárással **büntetendõ**, A koldulás két hónapig terjedhetõ elzárással büntetendõ akkor is, ha a koldulásnak hatósági engedélye van, jelesül: 1/ha háromnál többen együtt; 2/ha hatóságlag megállapított időntul koldulnak; 3/ha nyomort, vagy testük valamely tagjának hiányát, hibás voltát szinlelik.

Elzárással büntetendõk azok is, kik tizenhat éven aluli gyermekeket koldulásra biztatnak, vagy másnak rendelkezésére bocsájtanak. Az ilyen gyermekek javító intézetben helyezendõk el.

Az 1936 évi miniszteri koldus rendelet a régi szabályokat gyökeresen módosította, a koldusügyet P. Oslay atya elmélete alapján kísérelte megoldani, és e megoldáshoz lapok útján a nagyközönség megértõ támogatását kérte. Ezzel kapcsolatban a karitás vezetõsége felhívást tesz közzé, melyben közli a katolikus testvé-

rekkel, hogy a fenti rendelet 1936. nov. 1-vel eltölt mindenfajta koldulást és könyöradomány gyűjtést. Viszont a főváros kötelessége gondoskodni a munka képtelen inségesek teljes ellátásáról. Minthogy ezt a főváros rendes költségvetéséből fedezni nem tudja, a miniszter engedelmével igénybe veszi a társadalom áldozatkézségét. Ezen összegeket ezentúl nem a koldusok gyűjtik össze maguknak, hanem a karitás és a magyar norma megbízott gyűjtői gyűjtik össze a koldusoknak úgy, hogy okt. 15. ig gyűjt a karitás, utána pedig a norma. Elég az egyiknek adakozni, az ajtóra szegzett kék sárga címke a karitás adakozóit jelzi, végül felhívja a híveket, hogy katolikus lélekkel karolják fel a karitás gyűjtését és utána teljes lélekkel segítsék a norma eredmé-

Nemz. Ujs; nyes gyűjtésének akcióját,

1936. okt.

25.

Ez a felhívás továbbá nyomatékosan kiemeli, hogy a nagy er-
kölcsi s következőleg nemzeti veszedelmet jelentő koldulást csak az egész magyar társadalom és a hatóság harmónikus együtt munkálkodása oldhatja meg.

Még előzőleg a következő kis felhívás jelent meg a lapokban:
"A belügyminiszter a társadalom áldozatkézségére appellál, amikor intézményesen akarja megszüntetni a könyöradományok gyűjtését. Budapestnek nincs kellő fedezete a munkaképtelenek ellátására, ezért 200- Kétszáz szellemi szükség munkást akar beállítani arra a célra, hogy a könyöradományokat összegyűjtse."

M.o. okt. 1. nyöradományokat összegyűjtse."

Maga a miniszteri rendelet több intézkedései ezek:

1. az iparigazolvánnyal ellátott koldusnak ugynevezett szeretet házakba, közös lakásba internálják bevonván tőlük az iparigazolványokat, a könyöradomány gyűjtési engedélyeket.

2. Ezen adományok gyűjtésével jólelkű hölgyeket és urakat biztat meg, kik erre vállalkoznak. Az így befolyó összegek kezelésével szellemi munkásokat foglalkoztatnak.-

3. A szegények gondozása ezen összegek erejéig a női ferenczesek tisztelendő tagjaira bízatik.

3. fejezet. A koldulás romantikája.

Most midőn a törvény eltüntette az utca színéről a koldusokat, s ezzel a közélet egy különleges embertypusát kitörölte a nyilvánosság panorámájából: jól esik feleleveníteni a közelmúlt sokszor kitünő modelljeinek színes, eleven emlékeit. Már nem látjuk többé a sántikáló botorkáló valódi, vagy színlelt bajokkal terhelt alakokat, már nem duruzsolnak többé füleinkbe az átélt, vagy színes fantáziával átszótt panaszok meséi, melyekre apró fillérekkel lehetett vigasztaló balzsamot csepegtetni s nem volt olyan viseltes, rongyos ruhadarab amelynek nem tudtak volna kiváló becset tulajdonítani ismerős, vagy ismeretlen kéregetőink. Pedig mennyi bölcs tanítás, mennyi példás tanulság rejtőzött az ő elbeszéléseik mögött, mind megannyi törött tükör darab egy-egy bukott vagy szétdult élet multjából.

Mindig megjelenik előttem egy öreg ipolyszógi koldus törődött alakja, valahányszor a koldusokról elmélkedem. Egy időben töb-

szőr felkeresete házunk tájékát az öreg, de sohasem jött üresen, mindig hozott pár darab füzfa kosarat a hátán, melyeket kezdetleges művészettel fonogatott össze az ifjolyparti füzes vesszőiből. Ezekkel házalt és mindig megkereste vele becsületes megélhetőségét, mint ahogy ő mondogatta szegény. A rövid de könnyű alku után azután félóraig is elbeszélgettünk egyről-másról, a boldogabb időről, mikor még neki is megvolt a háza, földje, ökre, kertje mindene, mi a rendes kisgazda gazdaságához illik és szükséges. Volt szép több családja is, értvén családalatt a gyermekeket, kiket a mostani iskoláztatási keretekben s fogalmak szerint tisztességesen fel is nevelt, és mindaddig jól ment a sora, míg a gyermekek fel nem nőttek. Ekkor a többiek elszéledtek a nagy világba, egy meg otthon maradt, megnősült. Ezeknél elégedt az apa mikor az anyjuk már meghalt. Aztán addig kérték, nógatták az öreget, hogy irassa a fiatalokra a birtokot, majd ők "hóttá napjáig" eltartják érte, míg a bácsi tényleg bele is ment. Mikor a birtok a fiatalok nevére került, az ígéretből az lett, hogy az öregnek enni sem adtak, s oly gonoszul bántak vele, hogy elzavarták a háztól s így kellett az öregnek élete végén koldulásra rászánni magát.

Vége hossza nem lenne azoknak a történeteknek, melyek végső felvonása a koldusbot volt, ha valaki ezeket a tragédiákat feldolgozná. Hálás témája az élet bölcséletnek! Mert ha nem is nyújtott mindig fényes existenciát a koldulás, annyit minden esetben hozott a konyhára s ruhatárra s lakásra, hogy szerényen holtig meg lehetett belőle élni. Ha pedig egyik másik ember tanulmányt is szentelt s koldulásnak, bőséges jövedelmi forrást tudott belőle faragni. Eszembe jut annak a newyorki elmés koldusnak az esete, ki esténként kiállott az egyik színház tájára s ott várta a kiözönlő publikumot féllábon állva, mert a másikat mankó pólya helyettesítette. Mikor pedig a közönség elvonult s koldusunk beszédte napi dollárjait, hóna alá kapta falábat és pólyáit s szépen haza ballagott zsákmányával.

Egyetemista koromban volt a Molnár utczában egy intelligens koldus, ki mellékesen ujságokat árult, de amelelt háromszobás elegáns szobában lakott. És az ujságok nem egy olyan koldusról emlékeztek meg, kik magok után tekintélyes, sőt milliós örökséget hagytak. Szóval az álló és bolygó koldusok rétege jelentős erkölcsi és anyagi értékeket rejtegetett magában.

Megkapó rajzát adta a koldusléleknek egy hirecske, mely arról szólt, hogyan segítette ki egyik jószívű adakozó urnőjét házi koldusa, midőn egy alkalommal nem tudta odaadni neki szokásos filléreit. Szegény asszony oly megható egyszerűséggel tudta elpanaszolni koldusa előtt szorult helyzetét, hogy végge is a koldus szíve esett meg rajta és átnyújtotta neki a 20 pengőt melyre pillanatnyilag szüksége volt.

A koldulás jövedelmezőségére pedig a sok közül csak ketőt emlitsünk meg. A kornenburgi bíróság három hónapi szigorított fogságra ítelt bizonyos Koracsek nevű házaspárt azért, mert ők vadonutuj autón járták be Ausztria falvait koldulás céljaiból a község határában

megállt az autó, az asszony átöltözött rongyos ruhába s végig koldul-
ta a falut. Aztán tovább folytatták jövedelmező foglalkozásukat. A fér-
finak 200 silling havi nyugdíja volt, azonkívül csinos villát építettek
maguknak Deutsch-Vagramban;

Független-
ség 1936.
xii.18./

De ennél zseniálisabb annak a tizenhét török koldusnak öt-
lete, kik rendes részvénytársaságot alakítottak, mely szabályszerű
könyveinek tanúsága szerint az elmúlt üzleti évet 20 ezer török font
tisztá nyereséggel zárva.... A részvénytársaság tevékenysége kiterjedt
egész Törökországra, a vállalat székhelye Szmirna volt, ahová a tizen-
hét tag hetenként rendes kimutatásokat küldött és a havi közgyűlésen
személyesen szmoltak be az üzletmenetéről." a rt. tagjai részben ön-
csonkotók, részben igazi nyomorékok, vagy színlelők voltak. Leleplezés
után a szmírnai rendőrség a rt. tagjait szegény házakba, illetve kény-
szermunka táborba internálta.

Független-
ség 1936
xli/.

4. fejezet, A koldulás művészete.

Bármily érdekes és tanuságos volt a koldulás romantikája,
ma már a múlté mert eltemette azt a norma, mely a koldulásnak művé-
szetével jelölhetjük, ámbar ez az újabb sisztema a koldulás címét kö-
nyöradomány gyűjtésse kívánja pótolni, anélkül azonban, hogy annak ideje-
jén változtatni tudna, mert mint a meghatározásokból kitűnt a koldulás
és adomány gyűjtés egy és ugyanazon ténykedés kétféle címkeje, megne-
vezése csupán.

Mert midőn a koldusrendelet 1936. nov. 1-vel bevonta az ösz-
szes koldulási engedélyeket s ezzel az ujságok hiradása szerint a
koldusokat eltüntette Budapest utczáiról, ez a reális életben csak ann-
annyit jelent, hogy a könyöradománygyűjtőket szép szerével vagy kar-
hatalpmaal szeretet házakba internálták, helyettök azonban szellemi
szükségmunkásokat, esetleg önként vállalkozó intelligens urak és höl-
gyek gyűjtik be a könyöradományokat a láthatatlanná lett koldusok
részére. Ezzel az eljárással azonban sem a koldulás fogalmát, sem a
koldusok állapotát nem változtattuk meg, csupán azt értük el, hogy a
koldulás játékában szerepcsere állott elő. Ettől kezdve u. i. állásé
nélküli diplomásoknak és hasonló értékű társaságbeli személyek-
nek jutott a szerep, hogy könyöradományokat gyűjtsenek, mi természe-
tesen egész hivatali berendezkedést tett szükségessé, mert csak a
legutóbb működésbe hozott 200 szellemi munkás a múlt év végéig e-
gyik ujság közlése szerint 175.000 felhívást bocsájtott ki adakozsá-
ra, de még mindig kimaradt egyékét kerület hová nem érkeztek meg a
felszólító levelek. Ha pedig elgondoljuk, hogyan aránylik az ország
lakossága a fővároséhoz képest, ellehet képzelni azt a hivatali munká-
kát melyet a szegénygondozás maga után fog vonni kivált ha a munka-
nélküliség fokozódni fog. A mi vidékünkön pedig autóm járják be e-
gyes mendikáns hölgyek a falvakat és szép eredménnyel, mert népünk
szekér számra adja a terményeket a nemes célra megértő lélekkel.

Az Est.

Nagyon természetes, hogy az intelligencia fölénye, a cél ismertetése s a részvét jelentőségének magyarázata a kedves teremtések bája és közvetlensége igézően hat a munkálkodó, termelő falusiak és városiak lelkére, mely fokozott mértékben nyitja meg szívét, erszényét, és kamráját az adakozásra. Mert a nép lelke valóban tenger felséges mélysége és szélessége, mely játszi könnyedséggel ringatja felszínén a koldus papírhéju hajócskáit és az intézmények pompás csatahajóit.

Ilyen körülmények között joggal beszélhetünk a koldulás, vagy adomány gyűjtés művészetéről ivó rendben a koldulás romantikája és bürokratiája között foglalt helyet. Kezdetben vala u. i. az egyszerű koldusok egyéni, iparigazolmányos akciója, mely mindenenek felett romantikus viseletben járt végig a módosabbak között küszöbről-küszöbre. Ez volt az ósrégi évezredek gyakorlata által szentesített formula, melyet at ókori költemények is elég gyakran megénekeltek. Pár évvel ezelőtt az A. C. bevezette a karitás által az intézményes adománygyűjtést önkéntes gyűjtő gárda közreműködésével és nagyon szép sikerrel mely mint egy hiradás közölte rövid öt- év alatt négymillió pengő készpénz mellett temerdek anyagáru forgalmat ért el. Ezen alapokon épült fel az egri norma szervezete is, azzal a különbséggel, hogy itt a gyűjtésben, de főként az elosztásban és szegények gondozásában ez oroszán rész a Ferenczrend női tagjainak jutott, kik hivatás szerűen foglalkoznak azzal a munkával. Mind szentek ők és angyalok, kik Jézus nevében rójják a világ s szivek göröngyös utjait és nagy buzgalommal igyekeznek menteni ami még menthető. Csupa szív csupa lélek, csupa jószág minden mozdulatuk s mindenesetre nagy elismerésre kötelezik a társadalmat, bár ők elismerésük nem a világtól, hanem a másvilágtól várják. És így ennek a csoportnak munkája, mely minden administativ költséget kiküszöbölni igyekszik eljárásából, mert tetteiket csupán ideális szempontok s ezek közt is leginkább a karitás s a norma mozgatják: legközelebb áll az apostolkodáshoz s így a szív legtisztább művészetének mondható. Ezek után jelent meg mintegy befejezésként az állami intézkedés magyar norma elnevezéssel, mely jóváhagyva a karitás és norma eljárását, az egész ügyet hivatalos szinezetűvé tette, szem előtt tartván azt a gyakorlati szempontot, hogy ez a kiterjesztett gyűjtési akció számos állástalan diplomásnak is tisztességes kenyeret nyújt.

5. fejezet. Hatások és visszahatások.

A normák hivei így érvelnek a koldusok érdekében és ügyében miután ezek lekerültek e cselekvés szinpadáról: "A koldusnak is enné kell, lakni is, meg ruházkodni is. Ez a vegetativ szinte állati élet azonban pénzbe kerül, amelyet valahogyan elő kell teremteni. Az államnak erre nincs fedezete, tehát a társadalom adjon pézt, mely a koldusokat eddig is eltartotta."

Mindenki elismeri, hogy a vegetativ élet megilleti a koldusokat; a társadalom eddig is nyújtotta nekik a pénzt, mert nem igen le-

hetett hallani, hogy közülük csak egy is éhen halt volna, vagy mezítele-
lenül járt volna, vagy a szabad ég alatt lakott volna. Nyújtotta vaia-
hogyan pedig a társadalom a pénzt nem is valahogyan, hanem természetes u-
ton, a szabad kéregetés s a titkos alamizsnálkodás útján s ez az út a
kinyilatkoztatás ígéinek is teljesen megfelelt anélkül, hogy az állam-
nak erre a célra külön fedezetről kellett volna gondoskodnia. És így az
első pillanatra szinte indokolatlannak látszik a koldusok rendjének
ilyen értelmű megbontása, s ami legérdekesebb, ez ujjitás ellen magok a
koldusok tiltakoztak legélénkebben, mi fényes igazolása annak, hogy magok
a koldusok megvoltak tulajdonképpen elégedve sorsukkal, ha panaszkodtak
i; ezen t. i. nem lehet csodálkozni; mert ez más a mesterséghez hozzátar-
tozozz, mint az íráshoz az írásjel. És ke ne panaszkodnék máma? Panaszko-
dik a kansz, panaszkodik a mansz, -panaszkodnak egyesek és szer-
vezetek s ez természetes is, mert ez a helyzetjavításnak első lépése.
S, hogy a koldusokat minden panaszkodásuk mellett is tényleg mélyen é-
rintette a norma rendelete igazolja az, hogy 1936. nov. 19-én Sággy János
világtalan koldus vezetése alatt küldöttségben jártak a budapesti fő-
kapitányságon "a szabad kéregetés" fenntartása ügyében. Ezt a küldöttsé-

Nemz. Ujsget a Tisza Kálmán-téren egybegyűlt 60 főnyi koldus társaság menesztet-
te a főváros vezetőségéhez. Ezenkívül más tüntetés is voltak a koldusok
részéről a rendelet ellen, s ezek igazolják, hogy szegényeink nem szívesen
vették a kényszer rendszabályok alkalmazását.

És ha keressük a különös lelki jelenség okát, különféle magya-
rázatokhoz jutunk. Első lehetett a legtöbb valószínűség szerint az anyg-
gi rész, mert az a normatív ellátási költség, mely az ő vegetatív éle-
tüket biztosította, kevesebbet jelentett nekik, mint az az összeg, melyet
a szabad kéregetés útján tudtak magoknak megszerezni. Mert a vagyonos
koldusokról közölt hírek nem mesék s így a szabad pálya feltétlenül
esélyeket nyújtott a vagyon gyűjtésre, mit egybként a norma s a szegény-
ügy szakértői is megállapítottak s ezt bűnül is rótták fel a koldusok-
nak, hogy mesterségük tőkegyűjtésre szolgáltatott alkalmat. Az internált
koldusoknak tehát érezniök kellett, hogy a szeretet házak ettől a le-
hetőségtől megfosztották őket, ezért idegenkedtek is azoktól.

Tudta jól azt minden koldus, hogy aki egyszer szeretet házak-
ba jut, soha többé sorsán nem változtathat, mert el van zárva előtte a
szabad érvényesülés és szabad szerzés útja s így az ember legelemibb
ösztönének kielégítésében mesterségesen meg van akadályozva s a tőke-
gyűjtés minden lehetőségemegszűnt az ő részére.

De eltekintve a tőkegyűjtés emberi kötelességétől, mit e-
gyébként kormányrendeletek szorgalmaznak s már az iskolában is nevelé-
si célokból bevezették a takarékosági napokat, melyek kifejezetten a
tőkegyűjtésre adna k más a gyermeknek utmutatásokat, impulzusokat és di-
rektívákat: bármily csekély lett legyen a kereset, mit a koldulás hozott
a szegény saját tervei, céljai szerint kívánt ezzen rendelkezni. Ez a
szabad kereset felett való önnálló rendelkezés szintén kiegészítő ré-

sze a polgári jogoknak s nem lehet rossz néven venni a koldusoktól sem ha ehhez a primitív joghoz ragaszkodtak és ragaszkodnak. Az ember mozgási szabadsága a szerzeményekben tiszteletre méltó vonása az emberi természetnek, mert csak ilyen légkörben nyílnak az ész és szív tehetőségeinek szép virágai. A falansterben tényleg csak vegetatív van, de hiányzik belőle az emberi találékpnyás s közvetlenség virágainak szinompája. Mily mély és leküzdhetetlen életösztön ez, nagyon élénken igazolja a manilai San Lazare kornász 300 betegének esete, kik a város nagy rémületére a kormányzó elé vonultak ilyen felirású plakátokkal:

Nemz. Ujs. "Adjadatod szabadságot nekünk, vagy pedig öljetek meg bennünket."

1936 x/10.

A mi koldusaink pedig több joggal követelhetnék vissza elvesztett szabadságukat, mint a leprások, mert nem szenvednek semmi fertőző betegségben. A r. rendelet nyomában járó másik érdekes hatás koldusok helyett ép a gazdagokat érinti s ez az a különös jelenség, hogy a tehetősök nem adnak kellőképp erre az akcióra. Számos szemrehányást kaptak ezért a pénzemberek ujságok, városi köz és magángyűlések, szószákok részéről.

Egy hírlap író így cikkezik: "Annál nagyobb és kiábrándítóbb most a meglepetés, hogy hivatalos megállapítások szerint a szegény ember erején felül adakoznak, a gazdagok egyrésze pedig incokolatlanul is érthetetlenül elzárkózik a segítség elől..... Egyenesen felháborító az a magyarázat, hogy eddeig sem adtak többet... Nehéz itt higgadtan beszélni. Nehéz elő nem venni a vödör vizet és fejökre önteni az ilyen lehetősöknek.... a gazdagok felháborító ötven fillérei és egy pengő mellett az egész társadalom érdeke, hogy a kolduskérdést rendezzék, de elsősorban érdeke azoknak, akiknek legtöbb vesztehiválójuk van."

Nemz. ujs.

xl.19.

Sőt Barabás Kálmán kispesti városatyja azt javasolta a képviselő testületnek, hogy azokról a nagyvagyonú urakról kik havonta tíz fillért adnak a szegényellátásra, a város készítessen névjegyzéket és tegye pel engére őket; s ami még ennél is érdekesebb némelyik tehetős kispesti polgár "A kutya harap" c. tábla kiakasztásával védekezik az egri norma gyűjtőakciója ellen. Ugyanilyen értelemben nyilatkozott Közi-Horváth József más városban valahol.

Számos hasonló eset igazolja, hogy a módosok nem adakoznak a várákozásnak megfelelően, vagy egyáltalában nem adnak az egri akcióra semmit s emiatt súlyos szemrehányásokban részesülnek a gyűjtés vezetői részéről.-

Amint a fenti jelenségekből látjuk, nemcsak a koldusokban, hanem a gazdagokban sőt a gyűjtőkben is élénk visszahatásokat keltett a normatív koldusrendelet alkalmazása. Ebben pedig az a különös és figyelemre méltó körülmény, hogy míg a koldusok saját hatáskörükben bonyolították le a könyöradomány gyűjtést, addig sohasem lehetett hallani vagy olvasni ilyen epés szemrehányásokat. De most, hogy a koldusok

nevében az intelligensebbek vették kezökbe ezt a foglalkozást, egyszerre felzognak az elég drasztikus hangú méltatlankodások. Mindezek mellett a hivatásos iparigazolványos koldusok úgy eszközölték a gyűjtést, hogy a fillérekből, melyeket csak a menyei jegyzőkönyvek tartottak számon rendes kis tőkét is összekuporgathattak maguknak; de ez már a normában, mint a karitásban lehetetlen. Vagyis a-kolsulásnak is megvan a maga sajátos tudománya, s ha azt a természetes keretekben hagyjuk érvényesülni, az érákok kielégüléseivel történik, ha azonban mesterséges, művészi, vagy bürokratikus normák közé szorítjuk annak természetes folyamatát, az elégedetlenségek kutforrását nyitjuk meg általa.

5. fejezet. Okfejtések.

Az ismerttetett hatások és visszahatások bő anyagot szolgáltatnak a lélekbuvárnak elmélkedésre, tanulságot az okulásra: azért röviden pillantsunk be azok aprólékosabb szerkezetébe. Hiszen már mindjárt a bevezetésben említett vezércikk tétele, mely kiemeli, hogy a koldusokat is megilleti jogszerint a vegetatív élet, annak a tételnek folytatására ösztönöz, hogy ha jog szerint illetékes a koldusoknak a vegetatív élet, akkor joszerint kell őket abban részesíteni, nem pedig kegyelem szerint, mint azt a norma s a karitás teszi. Sez a következők helyes, mert ha az élet annyi mint mozgás, a mozgás annyi mint munka, s így az élet annyi mint a munka: ez a jog szerint való vegetatív élet annyi, mint a munkához és pedig a jövedelmező munkához való jog. Amelyik társadalomban pedig hiányzik a polgárok tíz és száz ezrei számára a jövedelmező munka, ez egyszerű jogfosztást jelent a szegények kárára, kinél a jogfosztást/ idézi elő magát a szegénységet is eltekintve azokat az eseteket, melyekben a szegénység okául egyéni mulasztások nyilvánvalóan kimutathatók. Az a kérdés most már ezek után, hogy melyik modus felel meg inkább az emberi méltóságnak, vajjon a jog szerint való szerzemény, mely önálló individnalis tevékenységből származik a mindenkori munkák és teljesítmények ellenszolgáltatása gyanánt, vagy pedig az egyoldalú alamizsna kéregetés és osztogatás.

Minden bizonnyal az előbbi, mert a könyöradomány mindenkori megalázása annak az eszményképnek, mely az Istenképásra mutat. Ennek természetes és okszerű következménye azután az egyinőség önbecsülésének, önbizalmának hanyatlása, végül teljes megsemmisülése, mely az embert mint a teremtés koronáját végleges tehetetlenségre káthoztatja.

Pedig az ember ennek a lelki fölénynek megtartására hihetetlen erőfeszítéseket tesz s a szellemi méltóságért bámulatos küzdelmekre képes. Példák: Ismerek egy családapát ki már három év óta naponta három órai bicikli utat tesz Cinkotáról Óbudára, hogy munkahelyen egy lakatos üzemből napi pár pengő bérét megszerezze, El lehet képzelni mit jelent ez az ut télen, hóban, fagyban, sárban, vízben hőségben! S mindezt csak azért, hogy ne szoruljon kegyelem kenyérre.

Ismerek Gyarmaton egy öreg, sorscsapásokkal sújtott vasesztergályost, ki hihetetlen nyomorral és szegénységgel küzdött éveken át. Mikor megkérdeztem, miért nem fordul az előjáróság inségakcióihoz, szerény egyszerűséggel azt felelte: "Addig míg mozogni bírok, senki kegyelem kenyerét nem eszem!" Mily nemes méltóság az egyszerű kebelben. Semmi kétség abban, hogy a könyöradomány természeténél fogva megbénítja ezt az ősenenergia forrást az emberben, mely a kinyilatkoztatás első parancsából buzog az emberi szivben kezdettől s amely így hangzik: "Uralkodjatok" és nem úgy, hogy kolduljatok.

És ha már valakit sorsa koldusbotra juttatott, még ott is iparkodott megőrizni egyniségét, mit abból lenetett élénken megfigyelni, hogy mindegyik kritikát gyakorolt koldus társai felett, magát többre becsülvén a többinél és valóságos koldus-egyniségek keletkeztek a jövedelem, a kereset nagyságának arányában s ezeket a norma egyszer megsemmisítette. Pedig talán nem egészen helyesen mert ha a tudományos világ egyöeg veszendőbe jutott állatfajtának fenntartására törvényes óvintézkedéseket szokott provokálni, mint ez pl. a bölénynél is előfordult. Akor minden bizonnyal az emberiségnem egy speciális típusa, t. i. a koldus is megérdemel annyi figyelmet, mint az említett bölény.

Nem szabad semmiféle foglalkozást megvetnünk, vagy megsemmisítenünk, ha az az erkölcsi törvényekbe nem ütközik, mert a tudománynak tanulmány szempontjából minden aprólékos részletre szüksége van. Ezért a komoly orvosok még a gyógyíthatatlan betegek mesterséges elpusztítása ellen is tiltakoznak. S az ellentételek egyetemes törvényszerűsége az isteni gondviselés kifürkészhetetlen útjainak igazolása végett megköveteli minden véglét létesítését. Koldusoknak tehát mindaddig fenn kell maradniok, míg gazdagok lesznek a világon; sem egyiket, sem másikat nem lehet a természet törvényei ellenére eltüntetni, mert a Gondviselésnek szüksége van úgy a gazdagra, mint a koldusra. Koldus nélkül nem lehet elképzelni sem Krisztus legszebb példabeszédeit és csodáit, sem ami büszkeségünket, Szent Erzsébetet.

Az egyniségnek ez az önérzete és önmegbecsülése idézi elő a szabadsághoz való ragszkodást is, melynek konfiskálása ellen testületileg tiltakoznak a koldusok.

Valóban a szabdság a szabó cselekvés ügyköre ép úgy hozzá tartozik az ember elemi jogaihoz, mint a jövedelmezőséghez való kapcsolódás, mert ezek nélkül nincs egyniség. Ezért tulajdonképpen a jogrenden alapuló államban nem is szabad senkit személyes szabadságától megfosztani; vagy abban korlátozni, -hacsak arra bűnök és kihágások okon nem szolgáltatnak, mert az hivatalos hatalommal visszaélésekhez vezetne könnyen. -S így akarat ellenére törvény szerint nem is szabad valakit bárminő tömeglakásokba kényszeríteni. A szabad akaratnak ezt a nagyra értékelését a kinyilatkoztatás is számos helyen kifejezi, legklasszikusabban az Énekek -énekében s az Angyali üdvöletben. Midőn tehát Oswald atya a koldusok internálására tett javaslatot fegyelmen kívül

hagyta azt a hatást, mit ez az eljárás az emberi jogok sérthetlenségére feltétlenül gyakorol. Ezen egyébként nincs csodálkozni való, mert az az ember, ki önmagát életfogytiglan tartó önkéntes szabadságvesztésre ítélte s aki ebben az állapotban töltötte ifjú és férfikorának legszébb éveit: a szabadság kérdését felettébb egyszerű és természetes kérdésnek tartja; ámde nagy különbség van a szabadságról önként lemondani és valakit attól akarata ellenére megfosztani. - Legalább is nem valószínű, hogy a jószágos atya erről a kérdéstről tárgyilagosan tudna meditélni. -

Lám van a magyar társadalom testén egy társaság, mely ezerszer megérett arra, hogy szabadságát vesztve kényszermunka helyekre internáljassék s csodálatosképen ezek szabadon garázdálkodhatnak az ország egész területén, holott nyilvánvaló, hogy minden lépésük s gondolatuk mások szándékos s tervszerű megdézsmálásira irányul. A kóbor cigányok ezek, kik valóságos kerékkötői a határok békés kulturájának s csodálatos ezek szabadságához senki sem nyúl gyógyító kézzel. De koldusaink, kik messze felette állanak minden tekintetben az országutak füstös bolygóinál: szabadság elvonásban részesülnek. Anó juze? Pedig ezeknél veszedelmesebb koldusokat keresve sem lehetne találni sehol s ime felettök és sátraik felett nyomtalanul elvonul a rendeletek vihára, mer szabadságukhoz makacsul ragszkodnak s játszva rumigálnak minden hatósági rendeletet.

Visszatérve magyar koldusainkra mostani szereposztásukban kiküszöbölődik a lehetősége is annak, hogy koldusból valahá is önálló adófizető polgár lehessen, mi nem egy esetben megtörtént, hogy koldusok szabad iparuk szerény, de becsületes keresetével jobb sorba tudták felküzdeni magukat. Ez természetesen élent szellemi tevékenységet, találékonyt, a körülményekhez való alkalmazkodást s más lélekfejlesztő munkákat kivánt az internálás nyugalmasabbnak látszó szintelen állapota azomban ezt az élvező mozgékonyt természetesen tespedéssé változtatja át. És örökös szegénységben tartani a szeretet házak lakóit annyi; mint a koldulásra jogosító okot s ürügyet mesterségesen fenntartani s helyettök másokat könyöradománygyűjtésre küldeni annyi, mint a koldusok számát mesterségesen megszorítani.

Darányi Kálmán miniszterelnök parlamenti bemutatózó szónoklatában kijelentette, hogy munkanélküli segélyt a kormány szempontból nem fog folyósítani. Ez a az egyik kommunista érzelmi képviselő nem késett megjegyezni: "Kár!" - És mit tesznek most a normában a karátató szervek? Munkanélküli segélyeket folyósítanak! Vajjon az "elvi szempontok" veszítenek valamit is erejükből és igazaikból a norma kezelésében? Ha az elvi szempontok egyetemes érvényűk akkor azokat nem lehet változtatni a testületek és intézmények szerint.

Azért bármi szépen és istenesen hangzanak a norma elméletének igéi, még azzal nincs igazolva a megoldás, melyet szaktekintélyek is kétkedéssel fogadtak. Így pl. Tóthné Ákosné nem hiszi, hogy a koldus kérdés megoldása szükséges összegeket elő lehessen teremteni. Gál

Benő a kormánytól kíván erre a célra megfelelő összegeket kieszközölni. Mihalovics Zsigmond sem tartja elégségeseknek a munkaképtelenek eltartására összegyűjthető könyöradománybeli összegeket. Ezért ő is a kormány gondoskodásától várja, hogy a fővárosnak a megfelelő fedezet álljon rendelkezésére. Ezek a fővárosi ülésein elhangzott szavak és kijelentések.

Hogyan lehetséges a kormánytól ilyen összegeket remélni akkor, midőn az elvi szempontokból elzárkózik a munkanélküli segélyek folyósításától. A kormány álláspontja pedig tiszteletre méltó, mert épp a kommunista elveknek ellenében szegte azokat oda. És mi történik pár hét múlva? Az, hogy a főváros egyik alpolgármestere a tiszti főügyessel együtt Zürichbe utazott, hogy a külföldi hitelezők állandó képviselőjével folytatott többnapos tanácskozás után vissza siessen Budapestre beszámolni a külföldi hitelezőkkel folytatott tárgyalásokról s döntés elé vigyék a fővárosi külföldi kölcsön ügyeit.

Hol vannak a belföldi hitelezők? Ugy látszik ilyenek nincsenek? Avagy ők csak könyöradományokra vannak berendezve, hitelre nem? Ime! a külföld nem törődve honi elvi szempontjainkkal szívesen s olcsón adja a hitelt jól tudva, hogy minnél nagyobb és gyakrabbiak a hitelek, annál hamarabb és biztosabban lábai zsámolya elé kerül a könyöradományok rendszerében tengődő adós. Abbol a tényből, hogy belföldi hitelekre gondolni sem lehet, magyarázható, hogy a szegény koldus ügy megoldására felszem vetették a hitellel, csupán a könyöradománnyal való kísérletezést. Így szedi le a külföldi hitelező a magyar koldusügyről is a tejfölt t. i. a kemény de biztos kamatot.

7. fejezet. Epizódok.

Legyen szabad ide iktatnom egy két élesképet, melyeket szintén a kolduskérdés dobott felszínére a folyton hullámzó, sőt forrongó társadalmi élet mályagos és titokzatos tengerének. Mikor mi nálunk első ízben elindult az normahölgy, engem is meglátogatott szerény otthonomban. Szívesen fogadtam nem pusztán udvariasságból, nem is mint szimpatikus bájos urhölgyet, hanem mint régi ismerőst s városi életünknek nyíló virágát. Aztán elkezdett mesélni, csevegni, igazán, kedvesen. És mikor előadta szentimentális fejtegetéseit a koldusokról teljesen leigázva a beszéd hódító varázsától, így kiállítottam fel szenvedélyesen: "Mit kíván tőlem adni? Elég lesz havonta öt pengő?" - "Hogyne! Hogyne! És ugy örült szegényke gondolva, hogy ez lesz a legzsírosabb fogás az ő utcájában? De, aztán jött ám a hadd el-hadd mikor lassacskán fejtegetni kezdtem neki az élet realitáit felsorakoztatva az összes végrehajtókat név és tulajdonságaik szerint, a különféle egyletek és társaságok, bankok és központok, Otik és Otbák szerénylábú inkaszálóit: s így különféle mesterfogásokkal letornáztam az összeget havi ötven fillér alá. Ekkor a jó lelkű A. szinte könnyezve szerencsétlen áldozatán hajlandó lett volna havi 20 fillérben kiegyezni, mert közben én is iparkodtam szívéhez kellő melódiákkal hozzá férközni, hogy engedjen a 43-ból t. i. a 4P 80 fillérből. S mikor már ugy véltem

hogy kellőképp megpuhítottam résztvevő szívét, nevetve oldottam fel a melanchólia lágy rezgésű hullámaiból hánykodó fantáziáját. S aztán őszintén megvallottam neki, hogy erre az akcióra nem azért nem adok egy fillért sem, mintha sajnálnám a pénzt, mert ellenkezik meggyőződésemmel. Nézze A. mondám-mikor szerencsétlen koldus felebarátunk filléreikért felkereste küszöbünket, minden jólelkű ember szívesen megosztotta szendő társával legalább azt a falat kenyeret, mit az inségesnek nyújthatott és lelki-testi kielégülést talált úgy a kéregető, mint az adakozó. De midőn elegáns hölgyek járnak végig az utcákat kéregetve azon nyomorgó részére, kiket sohasem látunk: van valami szokatlan és erőltetett vonás? Ittekintve attól, hogy ilyen szerű mozgalmat/pl. tulipán/ nem egyszer különös elszámolási nehézségekbe fulladtak; Újpesten 20.000 kgr inséglistát elűnt 1933 év folyamán. 1937-ben most a város pert indított az ipartestület ellen annak a megállapításra, hogy kinek a kezén sikkadt Független-el 20 ezer kgr. inséglistát. Bölcséletileg nem igen igazolható a nyomor-
ség 1937 enyhítésnek ilyen próbálgatása, nem pedig azért mert egyrészt magukat a koldusokat fosztja meg saját élethivatásuktól, másrészt ezt a foglalkozást- olyan elemekre bizza, kiknek műveltsége sokkal magasabb munkakört igényel, és nem könyöradomány gyűjtést és osztogatást."

De nézze tanár ur, veté ellen A.-olysok a koldus, az inséges, a ny nyomorgó, hogy segíteni kell vlahogy a helyzeten!. Tudom nagyon jól A., hogy mi van itt Garmaton, mert én magam is mindig a legszegényebb emberekkel foglalkozom az én kis ismeretlen munka iskolámban, de az nem szolgálhat indokolásul, hogy a koldusok felettébb elszaporodtak, mert ezt a szaporlatot a mükoldusok idézték elő, kik a dolog könnyebb végét fogták s munka helyett adomány gyűjtésre tértek át azon egyszerű oknál fogva mert ez jobban jövedelmezett, mint a munka.

Ez csak azt igazolja, hogy a koldulás nem is megvetendő kereset forrás, mely nemcsak megélhetésre, hanem vagyongyűjtésre is alkalmas volt minden időben. A mükoldusokról pedig egyszerű rendőri intézkedéssel lehet és kell megmenteni anélkül, hogy a céhbeli koldusokat szabad keresetüktől megfosztani, a nem adakozó gazdagokat pellengére állítani kellene. Ezért a könyöradomány intézményes gyűjtésére voltaképpen nincs semmi szükség, minthogy a társadalom eddig is megtette kötelességét koldusaival szemben ép ezek legnagyobb megelégedésére. "És így beszélgetünk szépen szelíden tovább míg egyszerre csak A. megvallá és nem tagadta, hogy hiszen tulajdonképp maguk is úgy vannak minden nagy vagyon mellett, butoraik le vannak foglalva, az árverés ki van tűzve a jövő hétre és nincs kilátásuk sem arra, honnét vegyék elő a pénzt. A 300 holdas bérlet is rég eluszott volna ha a papa nem segít. Lám lám.-mondám A. minek kéregetünk mi akkor másnak, mikor mi sem vagyunk különbek azoknál a koldusoknál."---Aztán elment A. tölem fillér és adomány nélkül, de amint észrevettem minden pénznél többet érő igazságokba elmerültem. És a papa, a papa...oh a papa viruló jó ereőben hirtelen, minden előzmény nélkül meghsl-talán öngyilkosság-, talán tiltott műtétek,--talán törvényeszéki tárgyalás....oh irgalom atyla el ne hagyj!

Ez a kis epizód csak gyenge képe annak a valóságnak, hogy a gazdagság megett-sohasem tudni micsoda háttér húzódik meg, melyből számtalan gazdag az öngyilkosságba menekül. Eppen ezért óvatosabban bánjanak a t. lapok és városatyáik a kipellengéresésekkel, mert úgy lehet azok a gazdagok szegényebbek az utolsó koldusnál és igazság szerint lehetnek más meggyőződésben, mint azok, kik divatot csinálnak a könyöradománygyűjtésből. -Mert mint az adott eset is mutatja, az intelligens elemeket sokkal ilőbb és célszerűbb volna az ő műveltségüknek megfelelő szerepkörhöz juttatni a jövedelmező munkák elméletének és gyakorlásának terén, mire sokkal-sokkal nagyobb szükség van épp az inségesek érdekében mint a gyűjtésre.

Más alkalommal pedig városunk érdekes gazdasági jegyzőjénél valék, én, ki a város elhegyatott mocsarának érdekes bérlője vagyok. Egyszer csak betoppan közénk a szeretház érdekes főnöknője Sabina nővér, kit éppen azért kereszteltem erre a névre, mert hősi önfeláldozással vetette magát az egyik kaplán és a plébános Gubicska nevű titkára közé; midőn a káplár felakarta pofozni Gubicskát. És ezzel a bátor fellépésével megakadályozta ha nem is a szerető rokonok vérontását, de pofozkodását igen. Külömben is katonás hölgy Szabina nővér s katonásan megrá ván kezünket lihegve nyitja meg a tárgyalást mondván: "jaj! borzalom, én nem értem milyen anygiás lettem! Egész nap lótok futok és csak pénz-pé debates-pé debates-Rettentő!

"Minek kedves nővérnek a pénz? Hiszen lemondott a pénzről, egyébként meg van mi dene, nagyon jó színben, pompás konficióban van, úgy néz ki mint az élet-majd ki csattan az erőtől...

"No hát nem ^{is} nekem -vág közbe katonásan és enyelgő hangon-hanem szent. Ferencz szegényeinek."

"-Ja az/ más.-Leszerekettem-mondom- megadom magam!" S azután következett az érdekes jegyző. Ő minde szó nélkül, mintegy hipnotikus varázsütésre kiutalta mindazt, mit a kedves nővér parancsolt, villanykörtét, seprőt, fénymázt stb.

Hja-mondom-igy aztán könnyű anyagiásnak lenni. De jönne csak egyszer kedves nővér ki hozzánk, ami tanyánkra s látná, hogy vágjuk a nádat, a csátét, sokszor térdig iszapban, vízben. hogy gyűjtsük s hordjuk a petrencéket rudakon ki a partra a mocsárból, hogy vágódnak tengelyig a szekerek a sárba, hogy izzad s küszköd a ló, az ember, hogy törik a rud, hogy szakad a kötél, az istrángó város kis hasznáért: akkor látná, hogy mi a munka.

"Nagyon szép nagyon érdekes"-mondja a kedves Szabina nővér.

"Ott bizony hiába mondják azt, hogy a karitás is adhasson. nekünk nem ad senki semmit, de nem is kérünk s nem is fogadunk el semmit mert a munkának meg kell hoznia azt, amire szükségünk van."

"Pedig lássa-~~imé~~ Szabina nővér-a szentírásban is benne van adj, hogy a karitás is adhasson".-

"-No mondom-ha megmutatja azt a szentírási helyet-tisztelendő nővér-adok a szegényeinek öt pengőt,

"Helyes! tartom a fogadást,ugyis arra megyek az Ön háza előtt haza, betérek.-

"Várom kedves nővér,ugyis van otthon egy öreg szentírás,nem megyünk érte a szomszédba.S én vártam,vártam a kedves nővért.-De bizony a kedves nővér máig sem jelentkezett az öt pengőért,pedig azóta nem egyszer libegett el házunk tájéka előtt!

Egy alkalommal pedig öreg,de mozgékony ember állított meg ligetünk sarkán mondván,hogy álljak meg egy szóra.Szivesen-öregem-miben lehetnék szolgálatára.Hát csak arra kérem tanár ur mondja az öreg-vegyeb ki engem a szeretetből.De mondja meg előbb nekem kedves bátyám-honnét ismer maga engem,-Hát-kérem-lássan-hallottam hírt a tanár urnak,hogy szeret a szegényeknek munkát adni és van tanyája is,hol több szegény család él.-Hát éldegélünk-csendesen-felelem-Isten segítségével.-Én is nagyon szeretnék oda kerülni a tanáruhoz,sok mindenhez értek,-mondja az öreg,még hasznomat is venné.-

Es mit kérne bátyám egy hóra bért-kérdem,-
Nem kérek én sokat,10-15 Pengőt tetszik adni egy hónapra meg lakást, valami kis ócska ruhát-beérem én kevéssel.

No lássa-édes bátyám-nagyon örülök,hogy ilyen bizalommal van hozzám,de már ha a szeretet házban van,csak legyen ott békén,mert az jó hely magának,gondját viselik,tevének lélkének.Aztán majd csak megszokja azt az életet is.S megvigasztalódva,vagy csalódva távozott tőlem.

8.fejezet.Elvi szempontok.

Ezek után össze foglalhatjuk azokat a fontosabb tetteket,melyek eddigi elmélkedéseink eredményei gyanánt mutatkoznak,rendezve azokat a koldusok,gyűjtők és hatások szerint.

1.Bármennyit adakozzék a társadalom,a könyöradományok rendszerével a koldulás ténye és állapota nincs kiküszöbölve,minthogy a koldulás és könyöradomány gyűjtés egy és ugyanaz a fogalom.

2.A szabad iparban a koldulás munkát jelentet az illető koldusra nézve és befejédt,minthogy az ő testi és szellemi törődöttsége miatt magasabb rendű munkára nem vállalkozhatott s maga a mászkálás is elég erőfeszítést jelentett számára.A normában ellenben a koldus munka nélkül jut az alacsonyhoz,ennélfogva a norma inkább fokozza a munkanélküliséget és nem akadályozza,midőn a koldust dolgotalanságra kárhoztatja.

Ha pedig ezzel szemben valaki azt állítaná,hogy a menházakban foglalkoztatják a koldusokat, valami munkával:akkor már a norma az alacsony elvétől a munka rendszerére lépett át.

3.Midőn az internált koldusok részére szükség vagy önkéntes munkások által gyűjtjük az adományokat,ugyanaz az eset áll elő,mint mikor a koldusok maguk helyett másokat küldöttek kéregetni,azzal a különbséggel,hogy itt gyerekek helyett felnöttek,müveletlenek be-

lyett műveltek kéregetnek mi sokkal eredményesebbé teszi ugyan a kéregetést de a régi törvény szellemében tiltott és büntendő formája volt a koldulásnak.

4. Maguknak a koldusoknak magatartásából és egyes nyilatkozataiból látszólag kereset dolgában jobban elváltak látva a normán kívül, mint a normában, melyben a vagyongyűjtéstől teljesen elvannak zárva, egyéniségük szabad érvényesülésében pedig neg vannak akadályozva.

5. Magukat a kéregető urakat és hölgyeket tehát a művelt elemeket is a morálnak épen nagyon meg nem felelő kéregetésre szoktatja, holott őket a természet és képzettség minden adománnyal és készséggel felruházott a produktív munka céljából t. i. annak a munkának megszervezésére és elterjesztésére, mely feleslegessé tesz minden kéregetést, mivel lényegénél fogva megszüntet minden inséget és nélkülözést.

6. A bővebb adakozás és gyűjtések fokozása végett az intelligensebbek erősebbé költői fantáziája a nyomor kiszínezésével könnyen hamis képét festheti a tényleges állapotnak, mi viszon a régi törvény szerint a kéregetők tiltott mesterfogásának színjátékát állti magára.

7. Magát az adakozó társadalmat sokkal jobban igénybe veszik anyagilag és erkölcsileg a műszki könyöradománygyűjtők, mint vették maguk a cénbeli igazolványos koldusok? Ha pedig az adakozás mérve a művelt gyűjtők várakozásán alul mozog, a tehetősebbek különféle megrovásokban s fenyegetésekben részesülnek, pedig az önkéntes adakozásnál az elvből kifolyóan az adakozóknak nem volna szabad ilyen erkölcsi prés alá kerülniök.

8. De magokra a koldusokra is kedvezőtlen hatást gyakorol ez az állapot abból a szempontból, hogy egykönnyen követelőzőkké teszi azra az álláspontra juttatva őket, hogy mások tartoznak gondoskodni ellátásukról abban az esetben is, ha a munkát meg is tagadják, mit esetleg rájuk róttak. Más különben is egy önkéntelen együtt létnek egyéb hátrányai is vannak, melyekről eltekintve nem erkölcsös dolog örökösödés esetén kívül bárki is munka elleaszolgáltatás nélkül szerzeményekhez, ellátáshoz juttani.

9. Mily mértékben nő az adakozók készsége, oly mértékben nő a koldusok száma és annál inkább apad a produktív, termelő, szerző munkások száma.

10. A norma életbeléptetésével tulajdonkép nem történt más csupán az, hogy a koldusok szerepét egy koldoló szervezet, egy intézmény vette át s így a koldulás intézmény monopóliumává tétetett a művelt világiaknak, mint munkatársaknak bevonásával, kiknek a természet a jövedelmező munkák szervezését és iskolázását tette hivatásává, nem pedig a koldulásnak művészetté való finomítását, raffinálását. - Mint pozitív eredményt kell elősmerni azt, hogy a norma

által a Ferenczrend női tagjai jutattak bizonyos irányban foglalko-
sáshoz de a norma a fentiek szerint magát a kolduskérdést nem szün-
tette meg, sem magukna a szegényeknek, sem a módosabbaknak általános
megelégedésére nem rendezte azt.

11. Ennél a kérdésnél még az a feltűnő paradoxon is ke-
letkezik, hogy kolduló szerzett tagjai lépnek fel és küzvének a kol-
dulás ellen a koldusok megrendzsabályozásával, mert ha őszintén, igaz-
zán, szívből a koldulás ellenében foglalnának állást, akkor elsősor-
ban önmaguká felosztására kellene javaslatot tenniök.

De még így áldás, békesség a földön a jóakaratu embe-
reknek s inkább a kolduló barátok és barátnők szaporodjanak, bár tel-
jesen kilátástalan, hogy a könyöradományok rendszerével ezen rohsmos
előretörésének gátat lehetne vetni, vagy a nyomorgók szaporodásának
is, mi abból is kitűnik, hogy a norma csak a koldusokra terjeszti ki
működését s így a kiterjedtebb szegényügy rendezésével meg sem pró-
bálkozik, Pedig ez lenne az igazi megoldás, mert a szegényügyben benn-
foglaltatik a koldusok ügye is. Ezért erre kell fektetni minden szel-
lemi és anyagi erőt, mert a dolgok mostani menetében a helyzet min-
dig rosszabodni fog. Hiába emelte u. i. a miniszteri rendelet az eg-
ri normát a magyar norma rangjára, mert mint az inségügy egyik szak-
értője mondja, még mindig milliókst kell a gyűjtésből befolyt össze-
geken felül előteremteni, hogy a való helyzet által mutatott szüksé-
geket fedezni tudjuk. És ezekből az összegekből nem jut semmi a
munksképes inségeseknek. /Mihalovics Zsigmond/-

Ilyen körülmények között és ilyen vallomás után a koldus-
ügy mai megoldását és rendszerét bátran tekinthetjük a kommunismus
tírvciniumának nem úgy mint tudatos célkitűzést, hanem úgy mint egy
elhibázott gyakorlatnak mellékterményét.

II. rész; A szeretet.

I. fejezet. Visszapillantások.

Az első rész tárgyilagos fejtegetései meggyőzhetnek minden
elfogulatlan embert arról, hogy a kolduügy mostani rendezése bölcse-
leti világításban nem állja ki a kritikát. Vizsgáljuk most a kérdés ma-
másik oldalát, t. i. hogyan fest egy koldus kérdés ethikai tekintetben.
Évéből tegyünk egy futó pillantást az ügy történeti hátterére.

A neudieusról, a pbochosról vagyis a koldusról ezeket írja
az Okori Lexikonban Pecz Vilmos. egyetemi tanár:

"Már Homerus idejében oltalomban és némi vendég jogban ré-
sesült a koldus anélkül, hogy állandó tartózkodásra igényt tartjatott
volns. A régiek hite szerint az Istenek kegyelme különösen oltal-
mazza a koldusokat s aki bántalmazza őket, arra bosszuló Erinyseket

küldenek. A koldulás mint állandó foglalkozás is meg volt engedve egyeseknek, kik egy-egy vidékre kiterjedő szabadalmat élveztek s az Istennek védelme alatt állottak. Diogenes iskolájának hívei, a egnikusok hamis megalázkodásból folytatták a koldulást, mint vendégjigot. Az ily ál-koldusok száma nyomban megkevesbedett, amint a törvény a munkát általában kötelezővé tette s a hatóságok ellenőrzésére bizta. Az elszegényedést különben a gyarmatosítás és telepítés nagyban ellensúlyozta. A római császárok idejében a koldulás valóságos mesterséggé fajult sőt mint Semeca említi, magok a koldusok felszedték a kitett gyermekeket a azokat gonoszul megcsönkítva a koldulás cégéreinek használták fel. Általános szokás volt Rómában, hogy a hajótöröttek szerencsétlenségüket ánrázoló képpel koldultak. Könnyen érthető, hogy ézzel a dologgal iik.62 oldis sok volt a csalás és visszaélés!. Ez volt a pogányoknál a patriarchalis és a császári korban.

Mi volt a zsidóknál Isten választott népénél?

Az ószövetség nem ismeri a koldus embert, mi természetes is ez az eredeti héber szó annyit jelentett nálok mint "szent" s így a koldus az Isten állandó jelzője. "Kódor Adonai" tehát az ó-szövetség csak a Kodus Istent ismerte. De ^{nem} ismerte a könyöradománygyűjtőnek nevezett koldust sem azon egyszerű oknál fogva, mert annak szocialis törvényei még a szegénységet is üldözték, nem hogy a könyöradománygyűjtést meg engedték volna. Ha valaki a zsidók társadalmában elszegényedett és kénytelen

Móz.111. volt szolgálatba elszegődni, rokonai tartoztak őt kivállrani. A jubileumi esztendőben pedig mindenki visszakarta eladott ingatlanait és szal.11.25.18. badságát, így a társadalmi aránytalanságok minden ötvenedik esztendőben elsimultak, s ebben a bölcs berendezésben koldusok nem is keletkezhetek. Az Ur ugyan kijelentette, hogy szegények soha el nem fogynak az ő népéből, de ezekről bőkezűen gondoskodott maga az Ur az őket elnyomó és kiuzsorázó törekvések közepette. Nem intézmények által hanem minden zsidó embernek külön egyéni vallásos kötelessége volt a jövevényekre, idegenekre, özvegyekre, árvákra, siketekre, vakokra, rabszolgákra nézve kiadott isteni ítéleteket s parancsokat szigoruan betartani: Adtak is és adnak mai napig is az Ószövetség hívei hitsorsosaiknak különféle szolgáltatásokat és kamat mentes kölcsönöket, minek következménye az a sokszor megcsodált faji összetartozandóság és meggazdagodási gyorsaság, melyet a nemzetbeliek soha utólrni nem tudnak, mert az Ószövetségi tóra idevonatkozó intézkedéseit nem értik s magukra nézve feleslegeseknek vagy emberi bölcseség törvényeivel pótolhatóknak tartják.

Az első, fogalmaink szerint való koldus alak volna Jób, mert őt látogatta meg annyira az Ur, hogy vagyonát és egészségét veszve a szemétdombon húzta meg magát, de könyöradományok gyűjtése helyett olyan életbölcsekedésekbe bocsátkozott barátaival, hogy ma is tanul belőlük az istenfélő nemzedék. Az ószövetség végén szereplő Lázár már tipikus koldus alak, ki nyomoruságában a gazdag ember küszöbén kéreget egy kis élelmet. - És ha az Ószövetség utolsó korában gyakrabban találkozunk a koldusokkal, ez a jelenség csak annak tulajdonítható, hogy a farizeusok

és irástudók magyarázatásaik következtében a tóra törvényei sokat veszítettek erejükből és a hitbuzgalom tisztasága "formalismus ürességeiben hanyatlott alá. Ezt a decadentiát így jellemzik az Egyház szavai: "A közállapotokra nagy befolyást gyakoroltak a farizeusok t. i. az a felekezet, mely a törvénynek különös ismeretével és szigorú teljesítésével dicsekedett ugyan, de valóban elferdíté azt, szelleméből kivetkőztette és azon holttetemmé változtatta, mely a zsádókon jelen-

Vulgata 12. leg is látható.

21. old.

A koldusok eszerint ezen holttetemen jelentek meg úgy, mint ahogy a hullafoltok szoktak megjelenni az emberi tetemen, ha elköltözött belőle a lélek. Míg egészséges volt Izrael lelki élete, nem is voltak rajta koldusok, azaz könyöradománygyűjtők; az önkéntes adományok u. i. csak a templom részére történtek. Ha pedig ez igaz, akkor féltő, hogy a koldulás modern jelensége szintén ezt a decadentiát mutatja a mi kereszténységünk testén. Mert egyetemes érvényű igazság, hogy mánnál több a koldus valahol, annál betegbb az illető társadalom lelki világa, s ennek tüneteit csak leplezni, de megszüntetni nem lehet karitativ kisérletezésekkel, mert az igazi szeretet valami mást követel.

Es hogyan változhatott oly gyökeresen a koldus "szent" jelentése a könyöradomány rongyaiba burkolt emberfogalmává? Ennek történeti magyarázatát abban találhatjuk, hogy Krisztus utáni időkben a kereszténység tanainak hatása alatt igen sokan elvonultak a világból s a renetességben, a magányban, félreeső vidékeken keresnek szemlélődő életüknek alkalmas helyet s így megvetve a világi javakat megfedkeznek az anyagiakról, vagy a vadon terményeivel táplálkoznak, vagy mások könyöradományaiból élnek, vagy egyes legendákban Isten csodálatos módon táplálja kedves szentjeit. Minthogy pedig a könyöradományokat a keresztény emberek az ókorban is szíve en s bőven folyósították úgy, hogy ezen alapon a reneték rendházakat is létesíteni tudtak. Ebben a keresztény ókorban azonban a koldus állapothoz, mint ma, midőn a koldusokról leköszött a szentség máza s megmaradt a nyers jövedelem u. i. a könyöradomány.

2. fejezet. Szeretet és irgalom.

Az első rész elején tisztáztuk a norma, karitás, koldus szók jelentéseit, most a 2. rész elején meg kell vizsgálnunk a szeretet, irgalom, könyör szavak meghatározását, hogy tisztán látsassuk abban a szövevényes kérdésben, mely ezekben a fogalmakban működik saját bevallása szerint. Nézzük meg közelebbről van-e ezek közt némi különbség vagy lehet e azokat össze-vissza tetszés szerint felcserélni. Mer úgy a karitás, a norma, mint a protestáns szeretet szövetségek alamizsnát, pénzt gyűjtenek a befolyt pénzekből szeretett othonokat létesítenek ételt, ruhát osztogatnak és így szolgálnak az Isten és így szolgálnak az Isten és felebarátszeretet parancsának. -Mindezek a ténykedések az erkölcsstan az irgalmasság fogalom körébe sorolja, je-

lesül az irgalmasság testi cselekedetei közé számítja a következőket: éhezőknek ételt szomjazóknak italt, szegényeknek ruhát, utazóknak szállást adni, rabszolgákat kiváltani, betegeket látogatni, halottakat eltemetni. Az irgalmasság lelkicselekedetei pedig ezek: tudatlanokat tanítani, kétkedőknek jótanácsot adni, bűnösöket meginteni, szomuruakat vigasztalni, ellenünk vétkezőknek megbocsájtani, bántalmakat békével tűrni, élőkért és holtakért imádkozni. Ezekből tetszőleg az irgalmasság határát korvonalozta az erkölcs tudománya.

Kor.1.13.4.

Hápedig a szeretet himnuszára tekintünk, minezekből egy sem fordul elő abban, kivéve az egy türelmet, de azt is úgy fejezve ki, hogy a szeretet mindent elvisel és elszenved, nem csupán a bántalmakat. Pedig aki szeret, tudja, hogy a szeretők között ép a kölcsönös bántalom szokott legkevésbé előfordulni, ellenben a szenvedések egész sorozata vár mindennap a békés elviselésre. Ebből következik, hogy a szeretet nemcsak egészen más valami, mint az irgalom, hanem sokkal több is, mint az irgalmasság vagy könyörületesség.

Luk.11.41.

Igaz, hogy mikor Krisztus arra inti a farizeusokat, hogy amivel bővelkednek, abból adjanak alamizsnát, az írás értelmezése szerint az alamizsna itt általán a szeretet cselekedetei helyett vétetik, de jól meg jegyzendő, hogy csak általában, nagyjából és nem lényegéből mert irgalmasság és szeretet nem egy. Mert a szeretetből fakadhat a részvét, szánalom és irgalom is, de azért nem minden irgalom szeretet is egyuttal. Lehet adakozni, vagyis irgalmasnak lenni, szánalomból, részvétből, versengésből, divatból, hírvágyból, sőt bossuságból és lenézésből is, de mindez távol áll a szeretet szent tüzétől. Eppen úgy mint a béketűrés lehet csupán érzéketlenségből, sőt kevélységből vagy más bűnös szándékból, s csupán az a béketűrés mehet erényszámba, mely Istenért történik.

Pét.11/1.14.

Szeretni u. i. annyi, mint pillanatokra elragadtatni és aztán egy egész életen át szenvedni és égni. Szeretni annyi, mint megsemmisülni és áldozattá válni; annyi, mint elválhatatlanul összeolvadni és új lényeket életre hívni; szeretni annyi mint teremteni, „nemzeni”, szülni és születni s a teremtményeket táplálni és védeni, szeretni annyi, mint a parancsokat megtartani és így mindörökké igecselekvővé válni? És így a szeretet tényleg a legfőbb törvény, miből minden lény és cselekmény származik, vagyis származni kell. Oh az irgalmasságból még hosszú, göröngyös út vezet a szeretetig, s ezen az úton csak első imbolygó lépése a léleknek az irgalmasság. Azért így kiált fel Jézus: „Jaj nektek farizeusok! mert tizedet adtok..... minden szerzeményből

Róm.15.19.3.

de elhagyjátok az itéletet és az Isten szeretetét? Ime adakozók voltak a farizeusok túlzott mértékben is, mert hiszen a kerti veteményeket is megtizedelték, mire a törvény nem kötelezte őket, de szívökből hiányzott a szeretet és Krisztusnak kellett megmutatni mi a szeretet, bár a tóra világosan meghatározta azt.

Luk.11.42.

Azért vigyázzunk keresztény és keresztényen atyám fiai és ne

gondoljunk, hogy midőn a karotás, a norma, a szeretet szövetségeiben s címe alatt alamizsnálkodunk ezzel egyuttal a szeretet törvényének is eleget tettünk.

Pontoljuk meg azt is, hogy midőn az apostol szavai szerint a szeretet mindenkivel jót tesz, vajjon jót teszünk-e akkor felebarátainkal, midőn ellenszolgáltatás nélkül osztogatjuk a javakat, melyeket könyöradakozás útján gyűjtöttünk. Vajjon ez e a módja annak a tudománynak, melyről azt mondja a próféta: "tanuljatok jót cselekedni!" És ha megtaláltuk a titkos tudomány nyitját, akkor az apostol utasítása szerint meg ne szünjünk jót cselekedni; mert bizony még a lelki ajándékokat sem kapjuk ingyen, meg kell mindenért valamiképp fizetni. Azért midőn az irgalom cselekedetei általában a felebaráti szeretet

Iz. 1.17. Mát. 25. 7. jócselekedetei helyett, ezek pedig az egész törvény helyett vétetnek:

akkor meg kell győződnünk arról, hogy az a valódi jócselekedet, mely az egész törvény teljesítésében áll. Mert a felebaráti szeretet névével jelölt jócselekedet Istenért gyakoroltatik, Isten szeretete pedig

Gál. 5.14. az egész törvény minden egyes pontjára kiterjed. A szeretet szolgálát embertársunk és Isten minden ügyében s nem csupán nyomorában.

Rom. 13.8. Más helyen azt mondja az üdvözítő, hogy a törvényben a tizednél nagyobb Mát. 23.23. at itélet, az irgalmasság és a hit. Törvényszerű tehát mind, de egyik nagyobb, mint a másik. Ezt a fokozatot világosan jelzik az apostol szavai: "Osszam el bár a szegények táplálására vagyonomat, ha szeretetem

Kor. I.13. nincs, mit sem használ." lelkem üdvösségére. Tehát lényeges különbség van az irgalmasság és a szeretet között. A szeretet többre becsülendő

Ef. 3.19. mindennél, a tudománynál, ékesszólásnál, csodatevő erőnél, hitnél, és

Kor. I.13. irgalmnál, mert a szeretetről ismerhetik meg, ez igaz keresztény. Sőt az egész törvény és kinyilatkoztatás s a parancsolat végcélja a tiszta szívből, jó lelkiismeretből és tettetés nélküli hitből való szere-

Tim. I.1.5, tet.

És ha az igaz keresztényt a szeretetről lehet megismerni, miről lehet megismerni a szeretetet? A szeretet egyszerű, de tökéletes meghatározása az Apostol szavai szerint köv tkező: "Es ez a szeretet,

Jan. II; 1.6. hogy az ő parancsai szerint éljünk," t, i, Krisztus parancsai szerint melyek úgy az ő, mint az újszövetségben foglalvatnak s az Egyház által hivatalosan értelmeztetnek. Krisztus szavai szerint szeretet a törvény teljesítése és pedig nem csupán az Isten tiz és az Egyház öt parancsa szerint, hanem a szentiratok összes parancsai szerint, ha- a legapróbbtól a legnagyobbig azon nyílt rendelkezés szerint?" egybe-

tű vagy egy pont el nem marad a törvényből "és" Aki felbont egyet a legkisebb parancsolatok közül és úgy tanítja az embereket, a legkisebbnek fog hivatni menyeknek országában; aki pedig megcselekszi és úgy tanítja, az nagynak fog hivatni menyeknek országában!" És az értelmezés szerint nem is annyira a törvény betűjére, mint annak szellemére is tekintettel kell lenni, mert különben nem teljesíteték a törvény, mert csak az érzület belső megszentelése és nem pusztán a külső jó cselekedet által lesz tökéletes az igazság. Ha most meggondoljuk, hogy

Mát. 5.19.

van legalább ezer parancs és van ötszáz tilalom, akkor kodomborodik a szeretet terjedelme, mely az egész életet leköti, ha azok cselekvésére akarunk vállalkozni. Ezeket éveként egyszeri Husvét táján ültető gyónással vagy egy Konfirmációval elintézni akarni nem egyéb a szeretet paródiájánál. Így érthető lesz az is, miért terjed annyira a nyomor, hogy intézményes nyomorenyhítő akcióra van szükség, melyet nem lehet jótékony célu táncmulatságokkal elintézni, ha a keresztény atyafiak a keresztényekkel karöltve eltáncolják az ingüket és kitáncolják a lelkiüket is a legtüzesebb borocska, a legkeservebb cigányzene mellett is. Ez nem keresztény szeretet, ilyen szellemű parancs vagy tanács nem foglaltatik sem a törásban sem az evangéliumban, annak sem betűjében sem szellemében. Ellemben kezdődik a szeretet törvénye az egyszerű köszönési formáknál és végződik az élet feláldozásánál, amint írva van, hogy senki sem szereti jobban felebarátkát, hanem az életét adja érte!

És miért mondjunk a köszöntésről? Irva van: "Előzzétek meg egymást tiszteletadással" és ismét "Köszöntsetek egymást szent csókkal!" Ezt a mulasztást felpanaszolja maga Krisztus is midőn mondá Simonnak: Luk. 7. 4. 5. "Bejöttem házádba és csókot nekem nem adtál", ez az asszony pedig mióta bejött nem szünt meg csókolgatni lábaimat!" És ez a szent csók divatban is volt az első keresztényeknél, de eláradt a bűn és elveszett, ismeretlen lett a "Szent csók". Egy kis történet a mai napokból. Egyszer egy ur és egy szegény napszámos illő tisztelettel kezét csókolta egy tisztelendő nővérnek. Erre a kedves nővér ugy elkezdte ruhájában dörzsölgetni kezét, mintha valami leprás érintette volna puha tetstét, utána óvatosan lisoformál is lemosta kezét, melyet tisztátalan ajkak érintettek. Hogy viszonylik a jelenet a szeretet szent csókjához és Szent Erásébet csókjához, mellyel fertőző betegeit csókolgatta: mondják meg az irás szakértők.

Mi már nem ismerjük a szeretet szent csókját s nem is merjük egymást azzal köszönteni, mert eláradt a bűn, mely elintötte az igazi keresztény szeretet alfáját. S ha a kezdet fogyatékos, vajgon tökéletesek lesznek-e irgalmassági cselekedeteink?

3. fejezet. Apostoli intelmek és példák.

Az alami snálkodás gyakorlaltát a szentírásra szoktuk alapítani. lássuk tehát közelebbről az ide tartozó intelmeket és parancsokat. Maga Judás az áruló is nagy adakozó volt s midőn a bűnbánó asszony drága kenettel kente meg Krisztus testét így okoskodott: "Mire való kenetvesztegetés?" El kellett volna adni és abból a szegényeknek osztogatni! Pál inti a világi gazdagokat, hogy szívesen adakozók legyenek, meghatározván a helyes adakozás módját és írván: "Ne úgy adakozzatok, hogy mások fősegitessenek, ti pedig nyomorogjatok, hanem, hogy egyenlőség legyen." Ez azonban nem a kommunista egyenlőség, ami absurdum és hazugság, hanem az egyházi értelmű "némi egyenlőség" az az "valódi

Jan. 12. 5.
Márk. 14. 5.

től az atyafiak vonuljanak vissza s vele ne társalkodjanak. Ő maga adott példát arra, hogy senki más kenyerét ingyen ne egye, hanem munkával és fáradtsággal éjjel-nappal dolgozván, hogy senkit ne terneljen. p.

- U.o. 3.6.8. Pedig mint apostolnak joga lett volna magát hiveitől eltartatni. Ezt a szigorú munkás életmódot például állította oda hiveinek. Díj nélkül munkálkodott az evangélium mellett s nem használta az evangéliumhoz nyert tejjutalmat s így szerzett magának mindenkitől függetlenséget, megelégedvén az eledellel és ruházattal, mit két keze munkájával a sá-
- A.csel.18. torgyártás lévén és nem az igehirdetés révén szerzett magának, nem
- Tím. I.6.8. tápláltatta magát hiveitől, hogy senki szemére ne vethesse, miszerint saját eltartásának biztosítása céljából tért a kereszténységre. Azért
- Kor. I.9.14. inkább szűkölködött és nélkülözött, hogy senkinek terhére ne legyen
- II.11.9. A filipieket kivéve senkitől sem vett el díjat a tanításért, egy község sem adott neki földidőt a lelkiekért, vagy amint Ő kifejezi, egyikkel
- Filip.411). sem volt viszonyban a kiadásra és bevételre nézve. S boldogan eldicsekszik vele, hogy így tanult meg bővelkedni és szűkölködni; éhezni és nélkülözni; s azzal megelégedni; ami je van.
- 4.12.

4. fejezet. A tóra szelleme.

Szükséges visszazárlunk az ószövetség korába is, hogy futó pillantást vessünk annak szellemére, mellyel a szegényügyet kezelte, mert csak így nyerhetünk tiszta képet az egész kérdésről. Annak rendelkezései értelmében u. i. ma is érvényesek, amennyiben megváltotzatva, vagy teljesítve nem lettek. Ez az igazság nyilvánvaló nem csak a tiz parancs példájából, mely ugyancsak az ószövetségben foglaltatik, hanem Jézus határozott kijelentéséből: "Ne váljétek, hogy felbontani jöttem a törvényt, vagy a prófétákat; nem jöttem felbontani, hanem beteljesíteni." S a szent atyák szerint Jézus mindent megtett, mit az erkölcsi törvény parancsolt s tanítványait is erre kötelezte, sőt az erkölcsi törvényt annak szelleme szerint felfogni tanította.

- Mát. 5.17.
- U.o. 21. j.

Az ószövetség nem ismert koldus mendicust, ptochozt, ilyenekről nincs is említés s így koldusügy egyáltalában nem létezett Isten választott népénél úgy, mint voltak a pogányoknál, görögöknél, rómaiaknál. Ez eredménye az ószövetség socialis intézkedéseinek. Szegények azonban voltak, sőt azok állandósítva is lettek ez igék szerint:

M.v. 15.11. "A szegények el nem fogynak lakóföldről. Isten országa háztartásában szükség volt a szegényekre, szerepük volt, az újszövetség jelzése szerint, hogy az evangélium hirdettessék nekik. Már az ószövetségben kifejezett célja a szegénységnek az, hogy Isten "a szegénység kemencéjében" úgy tisztítsa meg népét, mint az olvasztóban tisztítják az érceket, s mint a tűz elválasztja a nemes fémet a salaktól, úgy választja

Iz. 48.10. őlegészegénység tüze a lelki nemességet, az emberi piszoktól. Szegényeiről bőséges utasításokban gondoskodott az Úr bár az egész ószövetségben a szegénygondozás intézményeire, inségakciókra, nyomor-

enyhítő mozgalmakra nem volt eset, ilyen gondolatokra nem jöttek rá az emberek, mert arra szükség nem volt. Az egyiptomi hétszük esztendőben Jozsef intézkedései nem számíthatók a tórába, mert akkor a törvényt még nem kapták ki a zsidók, az csak a vándorlás 40 éve előtt írta nekik össze Mózes. - Ezen törvénykönyv intézkedései szerint nem intézményekre hárult a szegénygondozás, hanem egyesekekre, mert minden egyes felelős volt az egészért, illetve a másikért. Intézmény csupán három volt: 1/a papság, 2/ a katonaság, 3/ a nemzetség, mely a családokon volt és ebben talált megoldást a szegényügy szintén családi, nemzeti ségi alapon. Az egyén és nem az intézmény felelősegerzetét alapozták meg a következő szavak: "A férfiúnak és atyafiának kezéből követelem az ember lelkét." Nagyon természetes, hogy ahol ilyen sullyal nehezedik az egyén lelkére a felelőség terhe atyafiáért és ahol a Biblia törvény, nem pedig történelmi mese, ott felesleges minden intézmény a szegényügy tárgyában és minden inségakció, mert abban a társadalomban ha sohasem is fognak elfogyni a szegények, ezeknek sorsa sohasem lesz elviselhetetlen. - Ebből az általános elvből származtak azután a többi rendszabályok, mellyel az egysekek és családoknak szem előtt kellett tartaniok és lelkiismeretesen végrehajtaniok, ha számot akartak tartani az áldások gazdag kiadásaira és nem akarták magukra vonni Isten keserű átkait. A részletes parancsokból csak párat említünk fel, melyek a tóra magasztos szellemére világítanak. Szegények közé sorolja Mózes a rabszolgát, szolgát, özvegyet árvát, jövevényt, siketet, vakot, testi lelki fogyatékosokat.

M.I.9.5.
II.21.28.

M.V.28.

III.25.44.

III.19.13.

1/Tilos volt rokonokat, izrael fiait erőhatalommal elnyomni szolgaságra vetni. Szolgákat és szolgálókat a szomszéd nemzetiségekből, jövevényekből kellett választani, kik nemzedékeken át szolgaságban maradtak. De ha egy rokon elszegényedett, azt ki kellett a rokonságnak váltani, vagy legrosszabb esetben az örvendete: évben szabadon kellett bocsátani.

2/A jubileumi évben a földbirtokot is vissza kellett adni erefeti gazdájának s így az ingatlan eladás csak a jubileumi évek száma szerint történt s nem végérvényesen.

V.23.20.

3/Kamatot sem pénz sem termény után szedni nem volt szabad. A kölcsönt kamat nélkül kellett folyósítani.

V.15.11.

4/A szegénynek járó általános adakozási kötelezettség mellett ítéletet és igazságot kellett nekik szolgáltatni, mi annyit jelentett a törvény szellemében, hogy önálló keresetforráshoz kellett juttatni, lévén az igazság az életfolyamat mellett a szegénységnek a nyomornak nem volt szabad megzavarnia s ez akadályt az utból eltávolítani, az atyafinak, a családtagoknak, a legközelebbi egyénnek volt Istentől rendelt kötelessége. S egy kis iskolázás után ezek parancsokat nem volt nehéz teljesíteni, kivált mikor látta a Tóra népe, hogy ezeknek célja és jutalma a föld nyugodt és zavartalan birtoklása, a családok és állatok gyors szaporodása, kényelen jólét, boldogság, pénz és hatalom.

V.16.20.

V.28.1-30. Ilyen berendezkedésben önkéntes adományokban csakis a szent hajlékot kellett részesíteni, mert a szegények családjaik, nemzetségbeliek részéről állandó jövedelmi forráshoz jutottak, mivel tórájuk rendelkezéseit szenteknek tartották és hiven teljesítették.

Midőn pedig Izrael népe a nagyjólétben a bőségben megfeledezett a szent szövetségről elhanyagolván bálványai s bujaság miatt a rendet, nyomort idézet elő a szegénységből: akkor a próféták szava vagy Isten csapásai térítették őket ismét észre. Így a kaldeusok ostroma idején/590 Kr.e. Isten haragjának kiengesztelése végett király és a nép megegyeztek abba, hogy a szolgák szabadon bocsájtásának elhanyagolt törvényét újra életbe fogják léptetni. És a törvény szolgálat még az áldozatot is megelőzte, az volt a fődolog, hogy a paran-

Jer.7.24. jcsolatokat megtartsák és az áldozat utána le t téve a fődolognak, sőt sokszor úgy adatik elő, mintha nem is volna kötelező, mint ezekben

Oze.6.6. a stavkban, melyeket Krisztus is megismétel, hogy irgalmasságot akarok
Mai.1.3.
Kir.1.15.22 és nem áldozatot értve irgalmasság alatt az egész törvény betartá-
Luk.14.26. sát, nem pedig könyöradományi hatosokat s pengőket.

Iz.42.21. Ennek nyílt parancsa: "Az Ur azt akarta, hogy...naggyá tegye a törvényt
N.v.4.32.
Kor.11.2.7 tóra+szagélium/és fölmagasztalja!" azaz dicső és hathatós módon hirdesse és teljesítése által megszentelje, a népét.

Ezért dorgálja honfi társai közül a gazdagokat a próféta mert

Iz.5.8.12j.ők magukhoz ragadják a vagyont, míg a szegénynek nincs többé fekvő
U.o.5.7. vagyon, mely nekik járt a tóra szerint. Ezt jelentette az ítélet cse-
Jer.31.33. lekvés és az igazságszolgáltatás. A szövetség pedig a törvény teljesítése betű és szellem szerint, papíron és szívben. A tóra szellemére végül azt kell megjegyeznünk, hogy az nem csupán a testi szívóságnak szól mint szélteben hiszik, hanem minden népek számára készült törvénykönyv, szabályai ítéletei tehát egyetemes érvényűek s minden idők és helyek zsidóságainak vagyis hívő seregének legfőbb s legfontosabb életszabályai. Ezt azért kell tudnunk, mert így fogva fel az őszövetséget, a koldus a szegényügy könnyebben nyer istenes elintézés

5.fejezet.Áldás és átok.

A Tóra törvény betartása és végrehajtása az Egyház tanítása szerint a fődolog, az áldozat csak más drendü dolog. Hiszen az áldozat is volatképpen csak egy fejezete vagy paragrafusa a törvénykönyvnek. Hogy ennek a felfogásnak maga a törvényhozó Isten mily súlyt jelentőséget tulajdonított, kitűnik az áldások és átkok sokaságából és súlyából, melyek az isteni törvény betartásából, illetve elhanyagolásából matematikai pontossággal következnek. Nem elégszik meg a törvényhozó Ur, annak folytonos ismételtetésével, hogy parancsait, ítéleteit szívvvel lélekkel fogadják, azt tanulják és arra gyermekeiket is folyvást tanítják, képpel aludjanak el és képével ébredjenek, hogy homlokukra helyezték, hogy küszöbük, ajtófélfáira szegezzék, hogy ezt szombatunkin

nyilvánosan olvassák az istentiszteletnél, hogy az egész gondolat és érzelmi világuk középpontjává tegyék: több fejezetben részletesen felsorolja az áldásokat, melyekkel fizet a törvénybetartóinak, melyekkel sújtja a törvény megvetőit vagy kijátszóit. Röviden csoportosítva az áldásokat:

1/Bő szaporodás emberben állatban terményben. Ime itt a halálos csapás az egykére, melynek megakadályozása már minisztereknek fejtörést okoz.-

2/Az ellenséget maga az Ur leverte törvénytartó nép színe előtt. Ime! Biztosíték a kumunizmus ellen.

3/Pénzbőség oly mértékben, hogy a törvény népe kölcsönre nem szorul, ellenben más népeknek fog adni kölcsönt. Ime! Al államháztartás egyensúlya s a gangszterek alkonya. S mi fő a szegényügy rendezése.

4/Uralkodás a nagyhatalmú szintvonalon, de legalább és azon, hogy saját ágának jövevényei ne nőjjenek a honfoglalók nyakára. Ime! az élmény képek megvalósítása, melyre a vezetők hiába törekszenek Isten törvényeinek megkerülésével.

Az átkok pedig ezeknek az áldásoknak egyszerű elvonásaiban állanak, s ennek következményei:

1/Az egyke, vagy semmike, baromfivész, marhavész és aszály.

2/Folytonosan vesztett háborúk és káros szerződések.

3/Terhes kamatos kölcsönök pézszüke, nyomor, koldusok és munkanélküliek, zsebmeteszők, gyilkosok, gangszterek, könyöradomány gyűjtők, kolduló szervezetek elszaporodása.

4/Szolgaság és kisebbségek elszaporodása.- Aztán sok apró részlet, melyek mind keserűségekre szolgálnak és veszteségekre, csalás, csalódás, betegség, folytonos megalázás. lánykereskedelem és szabadszerelem végül a bolszevismus s az Anti Krisztus uralma. szétszóratás s a teljes pusztulás!

De nem elég, hogy ezeket az Ur egyszerűen kilátásba helyezi, hanem nagyesküvéssel fogadja, hogy ezt a szövetséget megtartja és mindenkivel megtarttatja, büntetésül azért, mert nem szolgáltunk örömmel és a szív vigasztalásával a mi Urunknak és Istenünknek. És e jelek csodák nem csupán egy generációnak szólnak, hanem az ivadékoknak is mindörökké.

Minnél többször olvassa az ember ezeket a sorokat, egyre jobban kidomborodik lelki szemei előtt a kesergő Isten fájdalmas ábrázata, hogy törvényeinek mellőzése miatt gyul harag szívében, mert a törvények lebecsülésében saját személyének sérelmét látja a mindenható, jószágos Uristen! Felségsértés a legnagyobb mértékben. És amit harsányhangu hirnökeivel az emberiség tudtára adott az Ég és Föld Ura, azt példaképpen be is mutatta választott népének történetében és sorsában, midőn adott neki boldog időket és felmagasztaltatást a szív örömeiben való szolgálatért és törvénytiszteletért s adott neki megalázást és szétszóratást a törvények elhanyagolásáért. Ha mindezekhez hozzáteszszük azt, hogy az Ur nem elégedett meg egyes részleteknek kidomborítá-

sával, hanem az őszes törvényekre való egyetemes kiterjeszkedést követelte mindenkor, tehát nem engedett meg válogatást, vagy könnyítéseket, nem tett különbséget fontos és nem fontos parancsok között; ha továbbá meggondoljuk, hogy a választott népen mutatott események csak például szolgáltak a többi népeknek, hogy ami Péternek szólt tanuljon belőle Pál is: akkor lényegében nézve átértük és átértük azt, mit a tóra törvény szelleméből a szegényügyre vonatkozólag hasznosíthatunk,

6 fejezet. Okfejtések.

A szeretet gondolat körébe tartozó történeti és hitéleti igazságoknak felidézése jelentőstantételek^{nek} megismerésére vezet, ha egy kis-élmélkedünk feletük. Mit mutat nekünk az apostoli idők rendkívüli idők adakozási láza? Jelenti azt a szeretetet, melyet Krisztus hozott magával az égből s mely közvetlen közelében vakított, hevitett, melegített és éltetett a felebaráttal és ellenséggel szemben is s melynek csak egy sugara volt a nagy adakozási kadv. Rendkívüli idők mindig hoznak magukkal ilyen lelki hőemelkedéseket. Olyan volt az mint a csodálatos nyelvadomány, melyet Szt. Lélek Isten kiöntött tanítványaira, hogy felhívja az emberek figyelmét arra, hogy itt valami isteni intézkedés történik. Midőn a hit felébredt és gyökeret vert a rendkívüliség, és megszűnt, mert nem volt rá szükség.

Jelenti a nagy adakozás azt is, hogy a zsidóknál és pogányoknál nagy mértékben elszaporodtak a szegények ép Isten törvényeinek elhanyagolása miatt. Midőn pedig a szeretet folytán újra felelevenedett a törvénytisztelet és gyakorlat s így mint vagy a természetes mederbe visszateret a szegénység és így megszűnt a szokatlan adakozás, mert nem volt rá szükség. A nyomor és Krisztus törvényeinek fordított arányu összefüggésről az Egyház világos tanítást adott.

Az ítéletről meggyőzi a Szt. Lélek e világot, midőn ez látni fogja, hogy a sátán, hogy a sátán eleste következtében.. az ő művei, a tévely gonoszság, bálványozás és az innen származó nyomor az én országom terjedése által mindinkább elenyésznek!" Az Egyház ezen tanításából önként következik, ha elterjedt a nyomoruságos szegénység: visszaszorult Krisztus országa, melyben az alapító rendelkezései szerint tilos a koldulás a k nyelvadománygyűjtés. De még ebben a nagybuzgalomban lefolytatott adakozásban is az apostol kihangsúlyozta annak valódi célját és értelmét, mi nem abban állt, hogy a szegényeket szeretetházakba gondozás céljából összpontosítsák, hanem abban, hogy egyénimunkafolytonosság újra lendületbe jöjjön, melyet a szegénység rövidebb vagy hosszabb időre megakasztott. Csakis ez az értelmezés felel meg u. i. az állapotok és viszonyok fogalmának, mire az egyházi értelmező céloz. Mivel t. i. minden állapotnak más és más munka felel meg, azaz minden állapotnak más és más vagyon felel meg. A cél tehát nem az adakozás maga, sem a vagyon, hanem a munka, az anyagi javak eséréje, melynek a vagyon a pénz az alalmazna csak eszköze és nem célja. Eppen ezért az Egyház intenciói sze-

rint a karitásznak, a normának és szeretet szövetségnek nem csupán a testi nyomorgókkal, nem is annyira a szegényekkel és koldusokkal kellene foglalkoznia, hanem minden állapotu és viszonyu hiveikkel. kiknek testi, vagy lelki szükségletei azt kívánatossá teszik, mert innét származik a szegénység és minden nyomor, hogy a jobb módnak nem ismerik ki magukat a tóra törvény szabályai és intézkedései között. A szegénység a nyomor megelőzésére kell fektetni a főszulyt, nem pedig a nyomor enyhítésére s a szegénygondozásra. S, hogy e tekintetben mennyire igaz van az Egyház kívánságának mutatja az, hogy az intellektuelek közt aránytalanul több és nagyobb a tragédia, mint a szegények, vagy koldusok között. Ne vegyünk mást csak e legutóbb lezárt uzsora ügyet, mely azonban csak az újságokban zajlott le, mert a valóságban tart tovább addig, míg a tisztviselő társadalom és egyéb társadalmi eladósodások tartani fognak. Így fogva fel az adakozást, még az intézményes karitásnak is meg van az értelme, midőn azt a munka folytonosság alapján építjük intézménnyé, de a mai gyakorlatban és elméletben nem felel meg az Egyház tulajdonképpeni szellemének sem. -

Az a nagyfontosságú tétel egyébként igazolását találja a koldulás s szegényügy történetében is, mert ugy a pogányság, mint a kereszténység körében a magában szemlélt könyöradomány rendszer sok visszaélésre adott alkalmat ugy a pogányoknál, mint a keresztényeknél. S ahol a szeretet adományokat nem szabályozza a munka elve, melyet az apostol oly élesen kihangsúlyozott, ott a visszaélések ma is ép ugy fellépnek, mint az ókorban. Azért már Szt. Pál elrendelte, hogy diakonissáknak csak idős özvegyek, vagy kivételesen kívül az jámbor életű hátré-

Róm. 16. 1j. jadenok választassanak, azt pedig egyenesen eltiltá, hogy fiatal özvegyek a diakonissák közé felvétessenek, mert a jóellátás, mit nekik az egyházi szolgálat szerez, elpuhultakká, restekkéótenetné őket s inkább majf házukint járnak ott hivalkodók és csacsággákböcsznek s lassank

Tim. I. 5. 14. kint elvilágiasodnak. És épen azért, mert az alamizsnin alapuló szegénygondozás helye életre kényelemre szolgált alkalmul, szívesen varrtak a maguk eltartottjait az Egyház nyakába a magános, azaz egyed családok azért a tak már az akkori viszonyok alkalmat az apostolnak a hívők lelkére kötni, hogy saját háztartásbeli egyénekkal ne terheljék az egyházközséget. Ugyanilyen visszaélésekre adtak alkalmat az óskereszténység szeretet lakomái, az u. n. agapék ugy, hogy ezeket korán be kellett az előjáróknak szüntetniök.

Azért inti hiveit, hogy okosak legyenek és értsek meg mi az Isten akarata, vagyis tudják megválasztani, mi az Isten akarata szerint jó, kedves és tökéletes. Ez pedig az ember megszentülése a szerrés

Thes. I. 4. 3. műveleteiben is.

Azért nyomatékosan inti figyelmezteti hiveit ennél a pontnál hogy senki meg ne nyomorítsa se meg ne csalja valami ügyben atyjafiát, mert bosszút áll az Ur mindezekért. Ezért igyekezünk csendességben élni dolgainkban eljárni és kezeinkel munkálkodni, senkinek szemijét ne ki-

- U.o.4.11. vánjuk és ne szűkölködjünk. Ezzel ama keresztényekhez szól, kik azon véleményben voltak, hogy az ítélet napja hamar bekövetkezik, azért nem is dolgoztak, hanem másoknak terhére voltak. Manapság más szempontok sokaknál ugyanazt a felfogást eredményezik, azért így sóhajt fel a Szentírás magyarázója: "Fájdalom! vannak minden időben keresztények, kik ahelyett, hogy csendesen magoknak élnének és saját kötelességeiket hiven teljesítenék s hogy életök fenntartására dolgoznának, visszaélnek a felebaráti szeretettel és magokat jötevők által táplálják"
- U.o.13.j. szólnak a felebaráti szeretettel és magokat jötevők által táplálják"
- Tim.1.1.2.3. Ezért követeli az apostol a hívektől a tevékeny az élő kereszténységet, aminek gyümölcsei a jócselekedetek, jelesül az alacizna és a kilcsönös segély hogy az ideigvaló hasznokért és földijavakért folytatott harc az imént követelt szentség jegyében bonyolítassék le.
- Zsid.6.18. Jak.4.1.

Világos mindezekből, hogy a szerzés nagy, fáradságos küzdelmeiben a szentség és okosság nem az alaciználkodás fokán mutatkozik, hanem az igazságosság fokán, mert a szerzés nagy műveleteiben nem az alacizna, hanem az igazságosság az irányadó. Ezért követel a herceg-1937.II/17. primás is, a II.sz.pásztorlevelében a böjti körlevél több igazságot. Nem a filléreken kell megmutatnunk keresztényi és keresztényi mivoltunkat, hanem a milliókon. És ha az emberfia a szegény asszony fillérére is rámutat, jele annak, hogy a milliókat is számon kéri. És ha az üdvözítőnek gondja volt a morzsálékokra mikor hallgatóit megvendégelte, bizonyára nem fogja a cipókat sem elhanyagolni. Nagyon tévedünk tehát akkor, midőn a karitászbéli szeretetet csak a szegények könyöradományaitban véljük érvényesíteni, a nagy vagyonokat pedig a Moloch-szeretetre bizzuk!

Szinte hallom az ellenvetést, hogy nem lehet két Urnak szolgálni az Istennek és a mamonnak. Nagyon természetes, szent és igaz! éppen azért kell a mamon szolgálatát, vagyis a pénzfogalmat is az Istenszolgálatnak alárendelni, hogy mindenben helyreállítsák a helyes rend, melynek értelmében a test a léleknek, a lélek Isten törvényeinek rendeli magát alá! Van ezenkívül még egy igen figyelemre méltó magyarázata az alaciználkodásnak, mit sem a karitás, sem a norma eddigi tapasztalatok szerint nem vett figyelembe. Midőn t.i. az apostol a hívek szívére köti a szentek szükségére való adakozást, értvén szentek alatt a keresztény társakat, kivánságát azzal indokolja, hogy a zsidóságból lett keresztények lelki javakban részesítették a pogányokat. És a pogányokból lett keresztények tartoznak a zsidóknak testi javakkal szolgálni. Vagy máshol így szól: Ha mi nektek lelkieket vetettünk, nagy dolog-e, ha mi nálatok a testiekből aratunk?" Midőn tehát a Jeruzsálemben lakó szentekről, vagyis keresztényekről van szó, itt nem csak a szűkebb értelemben lelkipásztorok értendők, hanem az egyszerű hívek is, mert a zsidóktól jött ki a törvény s az üdvösség, azért járnak nekik a pogányokból lett keresztényektől a testi javak. S ezt a diasporában különösen szemlélheti a figyelmes ember, hol azomban már e javak nem alacizna alakjában, hanem jogos szerzemény címen önzőlik kincstáraikban, úgy, hogy ma a karitás révén már csak alacizna jut

Rom.12.13.
15.26.

Kor.1.9.
11.

a pogányokból lett keresztényeknek. Ime! ide jutott a kinyilatkoztatás felületes kezelése és tanítása a nemzetbeliek kezében. Akik pedig ebbe az igába nem tudják nyekukat hajtani, inkább szakítanak a kereszténységgel s visszatérnek a pogányságba, mint ez Európa népeinél világosan látható. Ilyen irányu mozgalom már a magyaroknál is megindult. Igazság szerint a pogányoknál egymásközött nincs is értelme és magyarázata az alamizsnálkodásnak, mivel a józan ész szerint berendezett társadalomban nem is szabad kéregető szegényeknek, illetve olyan mérvű szegénységnek előfordulnia, hogy az kéregetésre legyen ráutalva. Ezt a tételt fényesen igazolja a mi belügyminiszterünk, vitéz Kozma Miklós, aki nem a kinyilatkoztatásra, hanem a józan, természetes belátásra támaszkodva egyszerűen betiltott minden fajta koldulást és könyöradománygyűjtést. Japán pedig még ennél is többet mutat fel e térer

Egyel. Földrajz. ott Balbi-Cirbun szerint sem állandóság sem szociális kérdés
IV. köl. nincs.

A mi kinyilatkoztatásunknak is értelme és szelleme az anyagiak terén inkább egy társas gazdálkodás berendezésére mutat, nem pedig a könyöradomány rendszerre, mivel még ennek az ultimatióknak főcélja a munkanélkülieket is lehető legsürgősebben s a erkölcsi felelőség terhe mellett a termelő, vagyis jövedelmező munkák részesévé tenni, ügyelve arra, hogy embertársunk ne süllyedjen cselédi sorsba, hanem mint egyenrangú tényező mielőbb ő is képesítve legyen a munkaadó szerepére.

Dr. Hollós István pedig a magyar Statisztikai szemlében az 1910-es évek adatai alapján kimutatta, hogy Magyarországon minden második magyar ember cselédsorban élt. Ime! így fest a mi törvénytisztelünk.
Függ. 1937. I. köl. 20.

7. fejezet. Epizódok.

Az élettől merített néhány példa szemléltesse itt azt a tételt, hogy az alamizsnálkodás könyör érzelme nem meríti ki a szeretet fogalmát és csak lelkiismeretünket altatgatjuk a könyöradományokkal a kicsinyben, ha a fontos szerzési műveletekből kifelejtjük a szeretet kalkulációját. Nem is szólunk azokról a szörnyű visszaélésekről, melyeket ma már egyke néven az utolsó fajúban is ismernek a keresztény és keresztényen családok, illetve párok. Mit használ az ilyenek alamizsnája, mit néhány koldusnak odavetnek, mikor saját vérük szellemét az élet kimondhatatlan kincseitől megrabolják. Egy kézzel kincseket rabolni, más kézzel alamizsna pénzt adni: micsoda kereszténység ez? Lehet itt szeretet szövetségről beszélni képmutatás nélkül?! Ugye nem! Am maradjunk csak a szerzésben. De még itt sem domborítjuk ki a manapság szintén divatos gangszter, sikkasztás, panama s többféle tiltott gyönyörökkel kecsegtető foglalkozásokat, hogy viszonylik ezen alamizsnálkodása a szeretethez, normához, vagy karotászhoz. Vajjon tartja-e a karitász s norma is azt a jó öreg közmondást: "A pénznek nincs szaga!"

Hiszen bajos, vagy tán nem lehet, vagy nem is illik ilyenekre még gondolni sem, mert ezt is kimagyarázza a magyar azzal, hogy az ajándéklónak ne nézd a fogát. Nem is arról van szó, hanem arról, hogy a szívet szeretet dolgában nem lehet becsapni, már pedig a szeretet fontos és nem az alánizsna, mit azzal igazolunk, hogy alánizsnánkat a szeretet nevében kérjük és fogadjuk. Ime okoskodunk és nem példázunk,

Már egyszer volt, hol nem volt nem is túl az operenciás tengeren, hanem azon innen egy kedves gazdag és irástudó bácsi, ki igen szerette az embereket és sokat is tanított felőle. Sok volt a pénze nem tudott vele mit csinálni, házakat vett s alaposan urasan megfizetett érték. Látta ezt egy szegény ember kinek sehogysém ment a gazdagsága, azért is iparkodott, sőt mennél többet dolgozott annál szegényebb az istenadta. Mikor hire ment, hogy ez a gazdag bácsi mint szórja a pénzt, gondolta magában a szegényember, majd tőle kér pár száz pengőt kölcsön, mert a bankokból nem lehet, uzsorástól pedig nem érdemes kölcsönözni. Szép levelet gépeltetett; megírta mind amit szíve sugallt s ami szívéhez szóló lehetett, hogy nem a gazdagságért dolgozik, hanem embertársaiért, hogy Jézus tanítása szerint szeretne egy gazdagságot berendezni. Biztosítékul felajánlott minden instrukciót, egy városi házra való bekebelezést, s minden termést és kamatot. Aztán elküldte a levelet és várt-várt türelmesen, bizakodva. Elmult egy hónap, kilencz hónap és még több hónap. De válasz nem jött se pénz. Egyszer csak bevetődött abból a faluból, hol eza gazdag és kedves bácsi lakott aki nagyon szépen tudott beszélni a szeretetről, bevetődött egyszer egy ur ember és éppen a szegény emberhez jött valami ügyben. Mikor ezt elintézték azt mondja a szegény ember annak az urnak, ki abból a faluból való volt, hol az emberszerető bácsi lakott: "Ugyan mondja kérem, ismeri ön azt az irástudó bácsit ki a maguk falujában lakik, kedves ember és igen szépen tud prédikálni a szeretetről!". "Hogyne, hogyan volt a válasz". "Ugyan kérem legyen szíves valamiképp mondja meg neki hogy leg lább a leveletem küldje vissza, ha már nem akar kölcsönt adni!" - "Nagyon szívesen - mondja az ur - ismerem a házvezetőnőt majd neki szólok, biztosan el lesz intézve". - S tényleg harmadnap vissza is jött a gépirat, az instaucaia., s a kedves bácsi, ki nagyon szerette az embereket, ceruzával, minden meg szólítás s bevezetés nélkül, lakonikus rövidséggel emyit írt az alázatos, bizakodó gépiratra, annak is a leg-tetejére: "Nincs pénzem!" s egy olvashatatlan aláírás. Amilyen rövid volt ez a válasz, annál hosszabban olvasgatta, míg köny tólult a szemébe a szegény embernek s kiesett kezéből a toll és nagyot koppant a tintatarlón s erre felserkent merengéséből az üdvözítő intelmére gondolva: "kölcsönözetek, semmit vissza nem követelvén." Aztán megint el-ábrándott, hogy milyen isteni erény a szeretet és, hogy vannak esetek, midőn a szeretet kezdődik a házvezetőnén és végződik a házvezetőnén. Honni soit qui y pense, de azért eskünk ágában sincs kipellen-gérezni az irástudó bácsit - a viláért sem!

Aztán volt egy másik írástudó bácsi szintén az Óperenciás tengeren innen és nem túl nagy szakála volt a bácsinak, mert Allah igen megnövesztette a szakálát neki. Ez a bácsi is nagyon szépen tudott szónokolni, de ez a bácsi nem faluban lakott, hanem szép nagy városban. S ez a nagyszakálu bácsi kivált az áldozatos szeretetről szeretet szónokolni. A tüzes szónoklatok hatása alatt felbuzdult egy szegény ember ki ugyanabban a városban lakott, mint az aranyszaju bácsi s egy szép napon beállított a szegényember ehhez a bácsához, épen mikor névnap lakoma mellett ült a díszes vendégkoszoru és így szólt a szegény ember az írástudóhoz: "Uram! Engem egészen elragadtak az áldozatos szeretetről mondott beszédeid, gondoltam magamban egy merészet s nagyot s magamat, egész életemet erre az áldozatos szeretetre szeretném szentelni. Ismered tervemet; remélhetném-e közben járásodat a hatósági engedély ügyében?" És erre így válaszolt a nagyszakálu bácsi könnyed kézmozdulattal és gunyoros mosollyal: "Es van pénzed?" "Pénzem nincs mondá a szegény ember üres a zsebem, csak áldozatos szeretettel van tele a szívem!" És többet nem válaszolt a bácsi, hanem megsimogatta nagy szakálát? És ennek a bácsinak azután is úgy maradt a szája, görbén, amint akkor félrehuzta azt.

Aztán volt megint egy másik írástudó. A szegény ember ehhez is elment és rimánkodva kérte, hogy ezt az ígét, mely megvilágította szívet és elméjét s ezt a tervezetet sugalta neki, legyen kegyes figyelmébe venni és a hatóság elé engedélyezésre előterjeszteni. A bácsi mindent megígért, hogy áttanulmányozza az iratot és majd mindent el fog követni, többször találkoztak az utcán s mindig a legnagyobb szeretet hangján szólott a szegény emberhez az írástudó és megígérte, hogy legközelebb megfogja látogatni és elfognak beszélgetni erről a "magasztos tervről", mit a szegényembernek sugalt a lélek. És tényleg az írástudó meg is látogatta a szegényembert, ki alig tudott hová lenni a reménytől, hogy végre valahára elbeszélgethetnek a tervről és valaki meghallgatja a szegényember esdeklő szavát. És mikor együtt voltak az írástudó meg a szegényember, az írástudó gyönyörűen utánozva a palóc tájszólást, remek anekdótákat mesélt a palánki asszonyok s emberek s lányok történetéből, de a szegény ember tervéről nem szólt egy szót sem. Másnap a szegényember elment az ő ábrándos tervezetéért mi-be befektette minden áldozatos szeretetét s a bácsi előkelő uri meghajlással némán vissza adta a szegény ember irkáját. S mikor a szegény ember szédelegve haza felé ballagott, gondolta magában: "Oh szeretet, Te dicső szeretet! mely nyelv merne versengni veled!"

Egy más nagyobb városban pedig nem egy, hanem sok olyan írástudó bácsi lakott egymás mellett fényes palotákban, s ezek nem annyira szónokolni, hanem tenni szoktak a szeretetről. A stónoklás hagyták a fiatalabbaknak, ők cselekszenek, mert van hol és van miben. És mikor nehéz írástudásos munkával és fáradsággal kell megművelni a földet, akkor nagyon szerették a Krisztus embereit s hivatottakat, mikor pedig

a munkáról kellett leszedni a tejfelt, a hasznokat, akkor szerették az Elleh Krisztus híveit és előfutárait. Így került a hívők seregének bére a hitetlenek kezére, kiknek kezén, száján csurgott az ártatlan keresztények vére.

És ebben főszerepet játszott azoknak az irástudó bácsiknak szeretetét, kik szerették mindent és mindenkit a maga idejében, de szerették azt a szabályt is: "Ki ad többet érte!" S a javakat a legtöbbet ígérőnek adták.

5. fejezet. Elvi szempontok.

Ha a második rész fejezetét összefoglalva a kinyilatkoztatásnak a szeretetre vonatkozó szellemét próbáljuk lelki szemünk elé idézni, akkor a következő eredményekbe jutunk:

1. A szeretet annyi mint a törvényszolgálat, vagyis szeretet és törvényszolgálat egy, tekintet nélkül arra, hogy az érvényben lévő parancsolatok, avagy tilalmak az Ó, -vagy Új szövetségben feglaltatnak-e.

2. A szeretet, -a törvényszolgálat célja az emberre nézve a megszentelés a szerezés munkáiban is mert, csak ezek tehetnek tanúságot az ember belső érzelmi átalakulásáról, hogy az valóban az üdvözítő, Krisztus követése szerint történt. Ennek a belső szentségi jellegnek ki kell ölnie, meg kell látszania a szerezés minden műveletében úgy a filléres adakozásban, de főként a hatalmas tételek elkönyvelésében; nemcsak a sekrestyés perselyében, hanem főként a vásárban. Ennek az utóbbinak lehet csak eredménye a társadalomra nézve a földijavaknak arányos elosztódása, t. i. a viszonyoknak és állapotoknak megfelelő egyenlősége, minden nemcsak az egyén, hanem a társadalom is szent. Ez a társadalmi, vagy történelmi szentség, méltó ellentéte a társadalmi materializmusnak.

3. A szerzés eszköze a szorgalmas munkálkodás, a verejtékes izadás munka, az éjjel-nappal való folytonos tevékenység, a kiadásra és bevételre nézve a pontos elszámolás, az üzleti életből minden fondorlat, csalás, hamiskodás kizárása, értvén üzlet alatt minden viszonyt, mely munkás és munkáltató, vevő és eladó között létre jöhet.

4. A szerezési műveleteket a kinyilatkoztatásnak számtalan parancsa, ítélete, rendelkezése, szervezkedése, tanácsa szabályozza. Ezek pontos betartása mellett a testi szegénység az igazi keresztény társadalomban fel sem bukkan és ha mégis emberi gyarlóságból itt-ott meg is jelenik, a kinyilatkoztatásban előírt általános, titkos és önkéntes adakozással, mit a magánosoknak és nem intézményeknek kell gyakorolniuk, észrevehetetlenné válik.-

5. A tömegnyomorra pedig hasztalan és hiábavaló orvosság a végsőkéig fekozott könyöradomány gyűjtés s az összes kolduló szervezetek agyafurt munkája.

6. Különösen hangsúlyozza az isteni kijelentés, hogy senki munka nélkül keresethez, ellátáshoz ne jusson, viszont minden egyén megtalál-

ja munkája után ne csak keresetét, hanem művelődését és nyugellátását is! Még a koldusnak is munkát jelentsen az ő káregetése.

7. A kinyilatkoztatás nem ismer műkoldusokat, az ilyen irányú foglalkozást elítéli.

8. Még a könyöradományok is lelki javakért adandók cserébe, tehát inkább csak az egyházi rend eltartását célozzák, de nem a munkanélküliség gondozását. Ez a magyarázata a zsidó-keresztények részére szülő adományok keletkezésének. Ilyen irányú magyarázatot nem ad a kinyilatkoztatás a pogány keresztények részére szülő adományokról. Ezt csak azzal lehetne indokolni, hogy a pogánykeresztény ~~keresztények~~ ~~keresztények~~ sok embert megfosztottak a szerezési lehetőségektől, így lettek ezek szegények s alamizsna formában vélik a társadalmi igazságtalanságot korrigálni.

9. A szeretetadományok végeredménye a szent kommunizmus, értvén ez alatt a vagyon közösséget, de nem egyuttal a nőközösséget és legyverközösséget is.

10. A könyöradománynak önkéntesnek, tetszés szerintinek kell lennie, nem istenes tehát még a gazdagokat sem kipellengérezni, megszégyeníteni vagy megfélemlíteni azért, hogy nem adakoznak annyit, amennyit a gyűtők szeretnének. A gazdagok u. i. orvosoknál, ügyvédekénél s más szellemi munkásoknál bőven leadják pengőiket azokért a szegényekért, kiket az említett urak ép a gazdagokra való tekintettel ingyen kezelnek, védenek.

11. A könyöradományrendszer már az ókorban, pogányoknál és keresztényeknél egyaránt elpuhulást és egyéb visszasságokat eredményezett, és feltétlenül megcsapantotta a jövedelem céljából kifejtendő és kifejtendő energiákat erőket.

12. A szeretet adománygyűjtés ép ugy alá van vetve a tehetetlenség fizikai törvényének, mint a vagyongyűjtés, tehát sem ez, sem az nem ismer határokat. Tehát mindegyiknek egyetlen normatívum a munka és nem az adomány.

13. A kinyilatkoztatás tételeinek zöme és sulypontja a munkára esik és csak elenyésző hányadában illeti az adakozást. A keresztény életben azomban ép fordított az arány, mert az ember alig hall, vagy olvas valamit is a munkáról, mint a törvényszolgálat eredményéről, de annál hangosabbak a lapok, a társadalmi alakulatok és mulatságok a jótékony célú könyöradományok viszhangjától.

14. "Segítsetek segíteni!" Adj, hogy a karitás is adhasson!" s ilyen irányú szentimentális jelszavaknak nincs alapja a kinyilatkoztatásban.

III. Rész. A munka.

1. fejezet . Meghatározások.

A harmadik részhez keresve sem lehet jobb bevezetést találni, mint Pecz Vilmos egy. tanár idézett szavait, melyekben azt mondja, hogy a koldusok száma nyomban megkevesbedett, amint a törvény a munkát általánosan kötelezővé tette s hatóságok ellenőrzésére bizta. Ez történt t. i. a

... az emberiségnek a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...
... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...
... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...

csak hamis értelmezések nyomán juthat el a gyakorlatba vett hibás általánosításokhoz, mert a kinyilatkoztatás szelleme a kereszténységben is határozottan a munka intézményesítésére mutat és kötelez. A kereszténység csodálatos eltorzulása kellett ahhoz, hogy ma már a tömegnyomor veszedelme fenyegeti az európai népeket. Először is, hogy ha jól berekendezett társadalmak példáiért a pogányokhoz kell folyamodnunk, s hogy a civilizálatlan törzsfőnökök is észreveszik már, hogy a fehérek erkölcsi sem különbek, a színes népek erkölcsénél, s így hitüket sem tartják szükségesnek ép ezért felcserélni.

Mi tehát a munka? Legtágabb fogalmazásában a munka mozgás .S

ebben a felfogásban a mozgás a mindenség örökös munkájának kifejezője a jó öreg, görög filozóf szavai szerint: panta rhei, azaz minden folyamatban van, minden mozog. Így megvan a szervetlen és szervez világnak s az állatvilágnak is a maga sajátos munkaköre, melyre az emberi szellemnek vajmi csekély, vagy éppen semmi befolyása sincs, legfeljebb a maga okulására regisztráló, szemlélődő álláspontot foglalhat el azzal a külvilággal szemben. Mint minden porszemnek, úgy az emberiségnek is megvan a maga sajátos munkaköre s dolgozatunknál csak is ez érdekel minket. Amint minden munkának, úgy az emberinek is a karakteristikája a mozgás, mantissája pedig az a numerus, mely a mozgást emberivé tudja tenni s mely minden emberi munkának szükségszerű velejárója. Ez a numerus pedig

1936 XII

... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...
... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...
... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...

... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...
... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...
... a munkában való részvételét, hanem a munkában való részvételét...

pogány Rómában a császárok korában. És mi történt manapság a keleti pogányok között Japánban? Az, hogy egy kerékpár 12, egy kilo óra 8 pengő, egy tucat oxfordi ing 14 pengő, egy autó 350 pengő, s egy repülőgép 1200 pengő beszállítva Európába, úgyhogy még az angol ipart is zavarban hozná saját hazájukban, ha szigorú intézkedések meg nem akadályoznák a japánok hihetetlenül olcsó áruinak beözönlését. És mi idézi elő ezt a rendkívüli eredményt? At, hogy a japán munkás rendkívül igénytelen, munkabíró és valóságos fanatismussal dolgozik. Természetesen hol okszerűen fel tudják használni az emberanyagot és nem kergetik bele őket alaptalan elméletekkel a munkanélküliségbe, ott minden kar és fej foglalkozást s így természetesen keresetet is talál. Nálunk pedig keresztényeknél a könyöradománygyűjtést, vagyis a koldulást intézményé teszik a nyomor-gók vegetatív életének vontatására, szintén alaptalan elméletek nyomán. Most mint az előbbi fejezetben kifejtettük a kereszténységnek tantételei nem igazolják ezt a rendszert, mely va jövedelmezőség, nem csak azért mert pontos számadatokkal van körvonalazva, hanem azért is, mert kivétel nélkül minden emberi munka értékének meghatározója és azért is, mert semmi más munka nem becsültetik jövedelmezőség szerint csupán az emberi. Eszerint az emberi munka a jövedelmező tevékenységgel.

Ebből az egyszerű meghatározásból figyelve a norma tevékenységét, kitűnik annak fogyatékosága: 1. azért, mert a különféle internálások mozgási szabadság korlátozását, 2. azért, mert a jövedelmezőségi korlátozását is jelenti egyúttal. A normában felvetett megoldás tehát nem felel meg a logikai következetességnek sem, eltekintve attól, hogy a kinyilatkoztatás szellemét sem fedi teljesen.

Nehogy a meghatározásnál bárki is különféle skupulusokba essék, meg kell jegyeznünk, hogy a jövedelmező munkák nem tévesztendőek össze sem a haszonlesés, sem a nyereszkesedés félszezségeivel, sem a kapzsiság, a tolvajkodás büneivel, mert az kizárólag abból az értelmes emberi tevékenységből fakad, melyet az idő, a körülmények, az erkölcsös világi törvények keretében az ember jövedelmezővé tud varázsolni: Azért fontos körvonalakban az emberi munka + jövedelmező tevékenység az isteni törvények szerint. Ennek pedig csupán az az egyszerű kis normája van, hogy "Ne lopj!" Minthogy pedig az ilyen értelmű munkát egy szóval szerzésnek lehet nevezni, a terjedelmesebb meghatározást így fejezhetjük ki velős tömörséggel: az emberi munka = szerzés t. i. lopás nélkül, mert az az emberi munka, bármily kockázatos, fáradságos és verejtékes is legyen más-külömben, ha lopással végül, vagy arra irányul, nem nevezhető szerzésnek hanem lopásnak és így ha emberek is hajtják azt végre, nem emberi mű, munka, hanem ép a munka megbecstelenítése. Éppen úgy, ha bármily nagyok a jövedelmek, de fáradságos munkák nélkül keletkeznek, az erkölcsiség követelményeinek nem felelnek meg s az erkölcs szerzőjétől nem fogadtatnak el. Innét vannak a súlyos átkok, melyekkel a kinyilatkoztatás pl. a sze-

Iz. 65. 11. rencsejátékokat sújtja.

15. Ha pedig a szerzést vesszük tekintetben, az az a emberi tevékeny-

ség, mely anyagi, szellemi és lelki javak előállítására irányul: akkor a munkás úgy is helyesen határozzuk meg, ha azt mondjuk, hogy a munka annyira mint a háromfajta javak cseréje, vagy egyszerűen a munka anyagcsere, helyesebben munka a javak cseréje.

2. fejezet, Irányelvek.

A munkának most adott meghatározása a kolduskérdésre s általában az egész szegényügyre nézve azért különösen fontos, mert kijelöli a főbb kérdés okszerű s pragmatikus megoldását. A munka ezen abszolút becsü meghatározásában t. i. benne van csirájában a vagyongyarapodás, a szerzésnek nem csaktudománya, hanem annak művelete is s csak el kell jóföldre ültetni emagocskát és jó szívvel kell azt ápolgatni az okszerű nevelés kertjében s a természet rendje szerint kinő belőle a gazdagság, mely elől úgy eltűnik a szegénység, mint a hóvirág anapsugár egy meleg csókjától. Nem kell itt semmi különösen tudományos teoriákra gondolni, csupán nem kell megakadályozni az ember szabad mozgását, melyet a szerzés érdekében szokott vagy tud kifejtteni a a jövedelmező munka csirája azonnal sarjadásnak indul, hogy hatalmas fává növekedjék. Természetesen akadály alatt nem is a koldusokat, vagy szegényembereké^l internálását értjük, különféle szeretet, munkaházakba, táborokba vagy menhelyekre, mert hisz ez az műveletlenség, és iskolázatlanság primitív, drasztikus és utolsó foka, hanem a munka eszközeinek, a nervus rerum gerendarumnak a pénznek a közfogalomról való olyan mérvű elvonását kell a szerzés művei legfőbb akadályának tekintenünk, melynél a munkakedv s a vállalkozási készség megakad, vagy teljesen megszűnik. -Hogy ez a pénz elvonás céltudatos és tervszerű művelet, köztudomásu és magasabb kormányzati szempontokból lehet esetleg indokolt és helyén való is, de az semmi esetre sem lehet indokolt és politikai célszerűség, hogy a közforgalomban hagyott összegekre egyoldalón túlzásfűlést, halmozódást puffadást, más oldalon pedig teljes sorvadást és hiányt idézzenek elő. Ennek csupán etikai magyarázata van és pedig az, hogy az anyagi javakkal és annak exponenciálával a pénz hevesen a kéjelgésre visszaélnek míg emiatt sokan inségbe jutnak. -Amiként u. i. a szellemi adományokkal vissza lehet élni úgy lehet a szerzési adományokkal is visszaélni, minek azután mások viselik káros következményeit, de előbb-utóbb a bűnösöket is utoléri a sors büntető keze.

Ha egy szegényember nem tudja eltemettetni halotját, mert nem kap 20 pengőt senkitől sem kölcsön, ha a lelkét kiteszi is, akkor hiába osztogatunk ingyen szent és tejet, mert ez csak a nyomor állandó prolongálását jelenti. Ebben a mesterségesen fenntartott lázas állapotban a betegek elvesztik természetes erkölcsi érzéküket és felfogásukat és ha kölcsönhöz is jutnak, vagy régi tartozásaikat nem bírják visszafizetni, ezzel hitelüket vesztik, megbizhatatlannokká válnak és önmagokból kitermelik a pénzkihelyezés morális akadályát, mely még nagyobb mérvű a ma-

ga nemében mint a pénzhiány, mert ez egy egyszerű bölcs kormányzati rendelettel 48 ótán belül eliminálható, ellenben a morális akadályt csakis egy tervszerű nevelő eljárással lehet kiküszöbölni, az pedig huzamosabb időt, legalább is éveket vesz igénybe. A kölcsönök ezen morális akadályát mostani szegénygondozásunk és koldusügyünk krónikus-sá, idült lelki állapottá, valami lelki tuberkulózissá teszi, mert a megbízhatóság, pénzügyi szavatosság és érettség csakis egyedül és kizárólag a szabad munka iskolájában, annak is csak jövedelmező osztá-lyában szerezhető meg, de szeretet vagy dologházakban semmiesetre sem.

Ha pedig megvan 1. a szabag mozgás, 2. a pénz a mozgás megindítására, vagyis a jövedelmező vállalkozásokhoz való tőke, akkor csak 3. a munkát kell okosan megválasztani, mely az idő, hely és körülmények szerint jövedelmezővé tehető, hogy a munkának fáradságnak értelme is legyen. Ez a művelet azonban már magasabb fokú inteligentiát feltételez, mely csak ilyen irányú ránevelésből áll elő, azért feltétlenül gondoskodni kell a karitásznak egy olyan irányú 4. munkaiskolájáról, mely a jövedelmeket biztosítani tudja és képes megvédeni a munkásokat s vállalkozókat a bukások és veszteségek ezerféle veszélyeitől. Mikor nálunk olyan birtokok összeroppannak és dobra kerülnek, mint a Festeé tich féle dominium: mit akarunk akkor a koldulásból intézményt felfújni?! Ez igazán abnormitás. Igen itt van a karitás a normának a kormányzatnak legfőbb feladata, hogy ezt a lelki műveletet, t. i. a jövedelmezőségnek a szerzésnek ezerféle változatait mindig és mindenhol, nemre korra és tehetségre való tekintet nélkül az erkölcsiség szintjén tudja tartani. Igen ehhez kell ész, kell műveltség, kell szív, és lélek, kell isteni kegyelem és emberi erők megfeszítése, kell az egész ember szőröstül-bőröstül-de a könyöradománygyűjtéshez nem kell semmi. csak egy kis erőszaktétel az emberi természetes szeméremérzetén. Anélkül tehát, hogy a karitás, norma jegyében mozgó jóakaratot és szép eredményeket tagadásba vennők, illő tisztelettel, de határozottan rá kell mutatnunk az intelligencia ama hivatására és feladataira, melyekre a művelt elemeket az ő fölényük a jövedelmező munkák iskolájának megvalósítása irányában kötelezi, mert csupán ettől függ az egész szegényügy megoldása. Ennek pedig semmi akadályja sincs, mert az eddigi gyűjtési eljárás is tetemes könyöradományi összegeket, milliákat eredményezett, s ez már magában véve bőségesen elegendő atélesebb alapokon megindítani a jövedelmező munkákat, melyeknek az inségesek hivatott mesterei, feltéve, hogy a munkánélküliséghez szoktatott lelkék nem fogják megtagadni a munkát, mely nekik most már csak kellemetlen terhet fog jelenteni a nyugodtabb segélyezés, gondozás mellett. De bármilyen keretekben is induljon el a jövedelmező munkák menete, feltétlenül osztalékhoz kell jutnia s akkor a könyöradományok betétekké alakulnak át, melyek után minden adakozó megkapja a maga betétjét után az osztalékot s pár év múlva tőkét is. Ha pedig úgy fogjuk fel a könyöradományokat, mint betéteket, hihetetlenül fel fog fokozódni az adakozás kedv s ami fő a gazdagok is szívesen megnyitják pénzeszekrónyai-

ket s nem lesz ok a kipellengézésre, mert ők is belátták, hogy lehet a szegényügyet is rentábilissá tenni, csak egy parányi karitás kell hozzá.

Ebben aztán megszokják a könyöradománygyűjtők is azt, hogy a szegényben ne az inségest, a koldust, a nélkülözöt lássák, akinek látásán sopánkodó szánakozásra gerjednek, hanem lássák a vesztett és parlagon heverő, kiaknázatlan munkaerőt és ennek látásán szágyenpir börtisa el a szemlélő inteligentiát, hogy e sárba tiport ézzéket, gyöngyöt nem bírja felemelni s az ő munkaerejét nem bírja a maga és nemzete javára kiaknázni. Ez karitás feltétlenül, de a könyöradomány nem biztosan az. Így aztán megértik egymást a gyűjtő s kispesti házi ur is és nem fognak többé egymás szemére vethetni semmit is.

3. fejezet. Szeretetművek.

E helyüttvázlatosan foglalkoznunk kell azokkal a munkákkal, melyeket az isteni törvénykönyv elénk ad, hogy biztonságban éljünk és a szegénységet elkerüljük, legalább is annak helyes felfogására jussunk. Mert a szegénység még nem jelenti magában véve sem az inséget, sem a munkanélküliséget, sem a koldulást, lehet valaki dús gazdag földi javakban és azok mellett szegényesen él, szerényen, csendben Istennek tetsző zajtalan életben működve a maga és felebarátai javán. És lehet valaki földi javakban szűkölködő, szegény és mégis gazdag lelki kincsekben, mert az Egyház tanítása szerint az a gazdag, kiben az Istennek kegyelmeivel lakni méltóztatik. Az ilyen boldogan s megelégedetten él a maga szegénységében is, mert lélekben gazdag és azt a csekély anyagot, amire a testnek szüksége van mindig előtudja állítani az egyszerű házi munkával is. Ezt nem szabad összetéveszteni azzal a hivatkozó szegénységgel, melyet a munkakerülés okoz s amely nem szánalomra méltó, hanem büntetendő mulasztás. Az ilyeneket is felvenni a szegény kataszterbe teljesen elhibázott dolog társadalmi, egyéni és hitbeli szempontból. Az isteni törvénykönyv rendelkezései nyújtanak e tekintetben is biztos tájékozódást, nem pedig amesterséges humanizmus, mert az előbbinek rendszabályai olyan természetes és egészséges légkört teremtenek, melyben megszűnik minden inség és nyomor s így feleslegessé válik minden alalmazna, könyöradomány és koldulás. Ezt nyilván tanítja az Egyház mondván: "Krisztus országának terjedése által mindinkább elenyészik a nyomor, Ján. 16. 10. míg a keresztény ellenes áramlatok között egyre nő a tévely, a bálványozás és a nyomor!" - Ebből világosan következik, hogy hol felüti fejét a nyomor, az csak Krisztus országának romjain lehetséges s ha mi menél terjedelmesebb szegénységi katasztereket gyártunkannál több bizonyítékát állítjuk ki a magunk kereszténytelen, antikrisztusi lelkületünkről. Ebből viszont az is önként következik, ha szakítani akarunk a nyomorral s a vétkes szegénységgel, akkor rohamléptekben kell visszavágnunk Krisztus törvénykönyvéhez a Tórához, melyben okszerűen az e-

vangéliumok, levelek és hagyományok is benne foglaltnak.

A szegényeket érdeklő rendszabályok négy körben csoportosíthatók t.i. a munka, a pénz, a rokonság s a vérség kategóriája szerint.

1. Ime a munkára nézve ezeket mondja az Úr: "Atkozott a föld a te munkádban: fáradságga eszel abból életed minden napjain. Orcád ve-

Móz. I. 3. 17. ritékével eszed a kenyeret." De bár ezentul csak fáradságos munkával fog gyümölcsöt teremni a föld, marad a cél, maradt kezdetben, az ural-

Móz. I. 1. 28. kodjatok minden állatokon." Az emberek azonban nem értvén meg az Isten Szentlelke szerint való munkát: "Munkálkodnak a népek a nagy tűz szá-

Hab. 2. 13. mára és a nemzetek hiába valóságokér és elfogyatkoznak." s a népek nagy erőfeszítései elenyésznek a tűzben. Krisztus pedig így tanít: "munkál-

kodjatok, mert a ti mennyei Atyátok is munkálkodik". És munka tartamát jelzik e szavak: "Munkálkodjatok, míg el nem borít a sötétség, mikor ma-

senki sem munkálkodhatik. Ez Istentől rendelt mineműségét is jelzik ez igék: "Kereskedjétek míg eljövök," mint ezt a talentumokról írt példa-

Mát. 25. 15. beszéd jelzi, melyek kinek-kinek tulajdon tehetségei szerint adattak. Az uralkodás azonban Krisztus példájában és tanításában szolgálattá

szelidül, melyben több szeretet van, mint az alamizsnában.

2. A pénzre vonatkozólag tudnunk kell, hogy a pénz mértéke a temp-

lomban őrizhetett a szent tárgyak között, mi azt jelenti, hogy azt nem szabad üzleti spekuláció fondorlatai szerint árhullámzásoknak kiten-

Moz. V. 28. ni! Ábrahám még egy saru szíjat sem akart pénz, azaz ellenszolgáltatás nélkül elfogadni, nemhogy felesége részére a sírhelyet elfogadta volna vételár nélkül. Isten törvényeinek betartásáért jutalom gyanánt ott

12. szerepel a pénz: "És kölcsönözni fogsz sok nemzetnek, és te kölcsönt senkitől sem veszed." Viszont aki kölcsönt vesz fel, szolgálja a kölcsön-

Pév. 27. 7. adónak.

Ezért int az apostol: "Nagy áron vétettetek meg, ne legyetek Kor. I. 7. 23. az emberek rabszolgái"; Tehát kölcsönök által ne kötelezzétek le magatokat a kölcsön adóknak, főként azoknak ne, kik tiszta spekulációból a

Tim. I. 6. 10. kere a pénzvágynak" int az apostol; Ennek iskola példáját nyújtották a farizeusok, kik "hosszu imádságok örve alatt megemésztették a szegény

özvegyek házait."

Azért már kezdetben megtiltotta az Úr, hogy pénz-és termény-

kölcsön után kamatot szedjenek az emberek egymástól. A kamatszedés gy-

akorlata szerint u. i. könnyen és gyorsan meggazdagodtak az uzsorások, mi a nehéz munka elsődleges parancsának nyílt kijátszása voltakép. Ezért

kellett a kamatszedés lehetőségeit is eltiltani. Az Ószövetség kamat szedési tilalmát Krisztus Urunk finomabbá, eseményibbé, tökéletesebbé tette azzal, hogy ezt a tilalmat magára a tőkére is kiterjesztette

Luk. 6. 35. mondván: "Kölcsönözzetek, semmit vissza nem követelvén!"

Hiszen amolyan kamatos és váltós kölcsönöket a bűnösök és pogányok adnak, ti kik tanítványaim akartok lenni, ne gyakoroljátok a

pogány szokást. Ismeretes, hogy Üdvöztünk az V és VI. parancsban is ugyanilyen szellemű eszményiségre emelte követőit. Valóban, hol ilyen tükör ajtaja nyílik meg számunkra, ott legalább a kamatról való lemondás igazán nem jelent különösebb erényt és szeretetet, jól tudva, hogy e kamat nyers pogányság jele. A kamat védői természetesen s igen okosan pápai engedélyre hivatkoznak. De erre csak Krisztus szavaival válaszolhatunk: "A ti szívetek keménysége miatt engedte meg azt a pápa!" Mert hogy itt az újszövetségben ugyanaz az erkölcsi esz felel fenn in punető VII. o., mint az ószövetségben volt a válás levél in punető VI. o. - semmi kétséget nem szenved. Megvan az újszövetségi embereknek a bottás köve a kamatban, mint volt az Ószövetségieknek a váláslevélben. Ha az Egyház oly szilárdan kitart a kamat szedés tilalmában, mint a házasság felbonthatatlanságában: ma nincs kommunizmus se socializmus az alvilág szelleme nem szabadult volna fel bilincseiből. Ugyanaz az eset áll fenn a keresztényeknél a váltólevélben.

3. Izraeltől azt követelte az Ur, hogy családok, törzsek, vagyis a rokonság szerint rendezze be egész társadalmát és így építse ki egész állami berendezését. És ez így történik még az égben is, mert a jelenések könyvében Jákob 12 nemzetsége szerint rendezkedik Izrael népe. A földi társadalmi rendben azért utalunk a rokonsági, családi, nemzetségi kötelezésekre, mert ezeknek házi családi ügye volt a szegénykérdés, melyben természetes megoldást talált az a társadalmi baj nem ugyan a gondozásban, hanem a szerző munkára való felszabadításban. A szegénység ott is csak akkor nyert már akut jellegét, midőn a farizeusi észjárás kiforgatta a Tóra eredeti szellemét a maga szentségéből és igazságából. Mint ha pedig Izrael az egész emberiség képe volt, következik, hogy a karitáshoz is illenek ezt a képet behatóbb tanulmány tárgyává tenni.

4. Csak futólag említsük még meg azon rendszabályok sokaságát, melyek a választott nép vértisztaságának fenntartását védik és garantálják, s akkor el kell ismernünk, hogy az isteni Gondviselés végtelen bölcsesége utmutatást adott e jelképekben is nekünk az a nézve, miként kelljen vérünk tisztaságát megőrizni, anélkül, hogy annak érdekében Krisztus követésétől el kellene térnünk s fajbiológiát s ingenika tanítása kötőfékén lassan az elhagyott pogányság testi s lelki nyomorában visszavándorolunk.

Ine! csak néhány példát emeltünk ki az Isten törvénykönyvéből rá mutatva a szeretet igazi nagy műveire, s ha ezekkel hasonlítjuk össze a mi intézményes könyöradományaink katasztrális, rendszerint, hamar rájöhethetünk, hogy ezekhez képest a mi szeretetünk csak a szeretet szenvedése csupán.

4. fejezet. Törvénytáblázat-templomszolgalat.

Ugy szerette Isten e világot, hogy megszületett Fiát adta érte, mondja az apostol. De megszületett Fiai előtt Törvényt adott érte és neki. Adta pedig a törvényt a választott nép kezébe. Két kötéblára írva. Haj de hiába volt a törvény a kötéblára vésve, nem volt megelégedve azsal az Ur, hanem új népet teremtett magának, melynek szívébe véste törvényét. De mielőtt ezt az új népet megteremtette volna magának, az Ur a pogányoknak is bele írta szívébe, a szívektábláira az Ő törvényeit.

Róm. 2. 15.

Ezek. 5. 7.

És úgy a kövítő törvény, mint a szívek törvénye egyaránt nagyszerű a maradandó emlékeket alkotott a népekben, mégis úgy a kövi, mint a szívek törvényei ellenére eltejedt a bálványozás, mint a viz, s még a kereszténységben is felüőtte a fejét a finom bálványozás, pedig ez még a kövi és szívek törvényei felett való tiszta szellemi religió! Ez az emberiség története dióhéjban. -

Az írásban foglalt törvények pontos betartásának követelését hangsúlyozták mint két szívetségi könyveit. Szántalanszor ismétli hangsúlyozza az Ur az általa kiadott törvényekhez való hűség, ragaszkodást, mert csak ennek ellenében hajlandó népének tett ígéreteket áldásokat beváltani, hűtlenség esetén pedig következik sokféle büntetések, végül a legsúlyosabb: a hitetlenségbe való elmerülés és a népek közé való szét szórás, a diaszpóra, a galó. A próféták bírák, papok, királyok tiszte őrt állí a törvények felett és figyelmeztetni a népet, ha azokból eltérés jelei mutatkoznak. E törvények szerint tartoznak a magánosok és küzületek s ezzel az egész társadalom földi életök egyéni és közös vonatkozásait berendezni. E törvények szentségét ~~sz~~ érvényét, teljesülését igazolják az Údvőzítő szavai és az apostolok írásai. Röviden azt lehet mondani, az isteni törvény mindenek felett.

Ezt a megmásíthatatlan szabályt az írástudók korában elmés fejtegetésekkel a főpapok jelentékenyen módosították és mindent a templomszolgalatra redukáltak. Elég volt a templomnak szánt ajándékot annak meghozni, a törvény teljesítését aztán végezheték a hívek, amint akarták. Ez volt a "Korban" az az ajándék mely tévuttra vezette az írástudókat, ezért a korbonért megvetették az Isten parancsait, hogy többre

Mát. 15. 5.

Márk. 7. 11.

becsülik a maguk hagyományait s ezért képmutatókká váltak tanítván ferde tanítványokat. Ezt az egész irányzatot úgy lehet legjobban jellemezni, hogy a törvénytáblázat idővel és emberi bölcseséggel háttérbe szorult és föléje kerekedett a templom szolgalat, vagyis az Isten-tiszteleti külsőségek elnyomták az istentisztelet lényegét, a törvények összes rendszabályainak hű betartásait. Ezért az áldozatlan állapotért maga az Údvőzítő megróttá a farizeusokat, hangsúlyozván előttök, hogy

Mát. 9. 14.

Isten a szeretet cselekvéseit többre becsüli a külső isteni szolgalatnál, vagyis, hogy fontosabb a törvénytáblázat a templomszolgalatnál. Ez ésszerű is, mert hisz az liturgia csak egy részlete a törvénykönyvnek.

nek. A papok szempontjából azonban ez a részlet azért birt különös jelentőséggel, mert ezáltal nagy vagyonhoz és hatalomhoz jutottak. Az ál-

Mát. 15. 6. dozeti szolgálatot más helyen is másodrendű dolognak minősíti az Egy-
ház, s fődolognak tanítja a törvényt. Ezt az akaratát nyíltan
Jer. 7. 24. bizonyítja az Ur azzal, hogy lerontatta az ószövetség egyetlen templomát,
J. Oz. 6. 6. a Jeruzsálemit, a törvényt szegő népet szétszórta s Magának új népet ne-
Kir. 1. 15. velt a pogányokból a törvénykönyv szolgálatára és új áldozatot rendelt,
Luk. 14. 26. hogy azt mutassák be Neki a Föld minden zugában,
Mát. 10. 37

Az elv azonban most sem változott, hanem maradt a régi parancs szerint fődolognak a törvényt és másodrendű dolog gyanánt következett a fődolog után az áldozat. Ezt az eredeti régi viszonyt tehát az Újszövetségben sem változtatta meg az Ur, sem az Ő szent Fia, Jézus Krisztus. Azért így int az Egyház: "Azért vigyázzatok oh korinthusiak," oh magyarok! - "ne bízzatok el magatokat a keresztségben sz. vacsorában, áldozatban és egyéb kegyelmekben, mert mindamellett, hogy ezekben részt-
Kor. I. 10. vetek. elveszthettek."

6. j. Ezt azért kell különösen kidomborítanunk, mert ma ugyanaz a helyzet áll fenn, mint a farizeusok korában, t. i. népünk eleget vél tenni az istentiszteletnek a templomszolgálat által, holott a fődologról a törvénytől egészen megfeledkeznek s abban teljesen tájékozatlanok. Ezt a tényt a hercegprimás ur Őfőmagassága úgy fejezte ki egyik akadémia beszédében, hogy híveink siralmas tudatlanságban szenvednek, a hisz szel. állapotában. Ezért az állapotért ép úgy kezd büntetni az Ur, mint az Ószövetségben, a templom elvetése által, mert ime kolostorokat perzsel fel és dúl szét, és templomokat rombol és alakítja raktárakká, istállókká az ellenség! Hogy ez a keserű pohár teljesedik rajtunk szegény keresztényeken egyedül csak annak a mulasztásnak tulajdonítható, hogy a fődolog teljesítésében, a törvényt szolgálásban bűnösök lettünk valamennyien, papok elsősorban, aztán pedig a hívek,

Igy lesz a Katholicizmusból, vagyis az összes törvények betartásaiból részletek, szemelvények, külsőségek betartása, vagyis felekezetiesség; a felekezetiességből pedig, vagyis a részletek betartásából pogányság, vagyis az Isten összes írásos törvényeinek egyszerű elvetése és helyébe az emberi tudás trónra emelése míg végezetül az emberi tudás is leszáll trónjáról és állati, végül ördögi tudomány mélységei-
Jak. 3. 15-be süllyed.

És ha komolyan utána nézünk a törvényt szolgáló dolognak, hiába keresünk magunk között akár melyik felekezetben ezt a lelkiismereti követelményt, mert voltaképpen már annak nyomaira sem akadunk sehol, már pedig jól jegyezzük meg magunknak, hogy az isteni törvényt szolgálata nélkül a mi kereszténységünk éppen olyan üres látszat lesz, mint aminő
Pét. II. 1. volt a farizeusok zsidósága.

16. j. És éppen úgy bele süllyednek a nemzetek és népek a pogányságba, mint belesüllyedtek a zsidók, sőt még jobba, mert Ő nekik fenntartotta az Ur azt a kegyelmet, hogy a végítélet előtt belépnek az anyaszentegyházba, megismerik Krisztust és elfogadjuk Őt megváltónknak akit megve-

Zak. 12. 10. tettek a pogányságba visszasülyedt keresztény népek pedig már nem
 Joel 3. 3. d. rézesülnek ebben a kegyelemben, mert végítélet a pogányságban éri
 Kor 1. 5, 10. j. 3ket.
 Jer. 2. 22. j. 3ket.
 Jel 6. 15.
 j.

5. fejezet. Mea culpa. mea....!

Ez az szomorú tényállás. Erre nincs más felelet, mint mélységes bánattal porba hullani az Ur szent színe előtt és mellünke verve mondani: "Mea culpa, mea...!"

Mert kivétel nélkül minden ember bűnös ebben a pontban t. i. az atyafit felelősnél fogva, melyet az Ur minden atyafi, rokon, hozzátartozó, embertárs és elvtárs vállaira kezdett óta helyezett és azt le nem veszi vállainkról soha senki, még a norma s karitás intézménye se!

Mindenkit terhel e pontban a felelőség, első sorban az igé hirdetőket, másodsorban a hívőket; első sorban a elerikusokat, másodsorban a laikusokat. És ez a nagy bünbánati sóhaj feltör a szivekből első sorban a lelkipésztprokébol, aztán felfog törni a hivek az irányok szerint: "Es Ok rám néznek, kit átszegeztek és siratni fognak engemet, mint

Zak. 12. 10. az egyszülöttet!"

Ime felzokog Mairid érseke és Saragossa érseke: s mielőtt a kín halál poharát kiürítené, zokogva mondja: "Megverted Uram a pásztorokat és elszéledt a nyáj!" Felzokog a szent öreg, a szentséges Atya látásán ama vérfürdőnek, melyben fürösztik Krisztus leghűségesebb jegyesét és zokogva mondja: "Szeressétek a ti ellenségeiteket és imadkozzatok értük!"

És ime a Yorki érsek, Raven professor, az oxfordi és cambridgei egyetem több tanára, képviselő, írók s általában azok közül többen, akik Angliá közéletében számot tesznek egy nyilatkozattal léptek a világ elé; melyben többek között ezek a szavak olvashatók korunk társadalmi szerencsétlenségeire vonatkoztatva;

"Azt hisszük ez a nagy szerencsétlenség/t. i. az antikrisztus térhódítása/azért következett be, mert nem sikerült Jézus Krisztus tanítását megfogantatni. Azt hisszük, hogy a katasztrófát még a tizenegyedik órában is el lehetne háritani, ha a kereszténység elveit alkalmaznánk úgy a belpolitikában, mint a külpolitikában. Méylséges alázattal elismerjük, hogy a világ azért nem tudott Krisztus felé fordulni, mert az Ő Egyháza nem tudta kellőképpen eljuttatni az emberekhez az Ő tanítását"

Az Est 1937 I 22.

És s leningrádi pátriárka megszálltá ruháit kivégeztetése előtt és lehajtván fejét kiadá lelkét., és az ujszövetség kárpítja kéttéhasadva az oroszok földjén.

Mát. 24. 8. 11. 22.

Mindez pedig csak kezdete a gyötrelmeknek, melyek annyira fognak fokozódni, hogy egy ember sem menekülne meg, Ime így sujtja az Ur a keresztényeket is a szent törvények elhanyagolása miatt, nem az áldozat miatt, nem a templomszolgálat elhanyagolása miatt, mert az folyik hibátlanul, hanem a törvényszolgálat elmulasztása miatt s ebben

a tekintetben még rosszabbul állunk, mint álltak a zsidók a farizeusok korában. Mindenfelé hangzik az igehirdetés de sehol sem ismeretes az igecsелеkvés; vannak szép és lélekemelő szertartások a templomban, de hiányzanak a családban; hatalmas palotákat emelünk a tudomány egyetemeknek, de konyhók sem jutnak a cselekmény egyetemeknek; tömöttek a kamatos pénzek bankjai, de üresek a kamatmentes pénzek zacskói; szeretetházakat nyitunk a könyöradományoknak, de becsukjuk a jövedelmező munkák iskoláinak kapuit; nem engedjük a válást, de engedjük a kamatot; szenvedélyesen pörösködünk a törvényházakban, de nem ismerjük az egyházakban levő legakábbvalók előtti bíraskodást; szervezeteket alapítunk a tanácsokra, de nem szervezkedünk a parancsok teljesítésére; nagyra tartjuk a tudományt és kevésre becsüljük a szeretetet, mint törvényteltetés; buzgókodunk a templom szolgálatban, de tétlenkedünk a törvényteltetésben; vagyis felvesszük a kiskeresztet, de lerázzuk a nagy keresztet, mert mint láttuk kisebb a templom szolgálat, s azt kis t. betűvel jelöljük, nagyobb a törvényteltetés s azt nagy T. betűvel jelöljük azért, mert az Ur is T-vel jelöltette azokat, kiket ki akart venni az öldöklő angyal kezéből. Ez inkább az élet jelvénye mint a kis t. betű, mert bár talán jobban is hasonlít a kereszthez, de horgos az egyik szára s csak egy lépés hiányzik attól, hogy horogkereszt legyen belőle. És a megváltó nagy T. betűt azok honlokára jegyzik az angyalok, kik bántódnak és sírnak azon utálatosságok felett, melyek a keresztények között történnek.

Ha ezeket írjuk nem azért írjuk, hogy vádoljunk titeket érdemes pásztorok kik Mózes székén ültek, mert fog majd eléggé vádolni titeket, a ti tudományotok, hanem azért írjuk, hogy belássuk igazán és őszintén, miszerint minden nyomor, szegénység és koldulás a Tóra törvényelhanyagolásából ered és csak annak egyetemes alkalmazásával lehet a katasztrófa segíteni és nem a könyöradományok által.

A törvényteltetés pedig azért mondjuk egyetemesnek általánosnak, mert annak terhét az Ur a nép vállaira tette, a pásztorkodásnak tehát más eddig is megkellett volna találni a módját annak, hogy a törvény ismerete és gyakorlata a családokban, főként a férfiakban zavartalanul és öntudatosan megvalósuljon. Ha ez nem történt nyilvánvalóan a pásztorkodás felelősége, ha a juhok sem tejet, sem gyapjút, sem húst nem adnak a gazdának s csak zörgő csontokat. Ime, ha álmodozó szentek /: Bosco: / magánkinyilatkoztatások /: Alacogbe: / oly bámulatos eredményeket produkáltak, mit kellett volna véghezvinnie a népnek magának, ha a tóratörvényt olyan szellemben tudja kezelni, mint azt a törvényhozó Isten s az Ő Egyháza megköveteli. Mi törvényteltetéssel 2000 év alatt ilyen emberi működés révén is meg kellett valósulnia az egy iskolás és egy pásztor kívánalmának s ime a mostani viszonyok mellett még az emberiség 1/3-ad része sem vette fel a kereszténységet. A nagy program he-

or. I. 6.

Ez. 9. 4.

lyett ime a törvényszolgálat elhanyagolása miatt még az egyszerű védekezési készség is megfogyatkozott éppen most, midőn az Antikrisztus látható módon s nyíltan megkezdte támadásait. Hogy volna képes a templomszolgálatra zsugorodott kereszténység ezt a pokoli ellenséget levérni, midőn az egyszerű szegényüggyel sem bír megbirkózni.

6. fejezet. Okfejtések.

A pogány ókor s a mostani művelt pogánytársadalmak tanúsága szerint a szegénység s ezzel a koldusügy gyökeres rendezése a munka jegyében történt és történik, nem pedig az alamizsna, a könyöradományok rendszerében. Ezt az utat szabta ki az Isten törvénykönyve a keresztény népek számára is. A munka mellett tesz tehát tanúságot úgy a józan ész, mint a kinyilatkoztatás. Ha a mi korunk ezen bizonyítékok ellenére munka helyett mégis az alamizsna rendszerre tér át, ezt mással magyarázni nem lehet csak azzal, hogy a keresztény tanítmány háttérbe szorul a kereszténység hanyatlását jellemző finom bálványozás előtt, mint erre az Egyház sok helyen figyelmezteti a hívők seregét, mert az miatt a szegénységet a tömegnyomorba való sülyedés követi. Ezt a gazdasági és lelki folyamatot így jellemzi Mihalovics kanonok: "Ha a munkaképtelenről teljes mértékben tudnának gondoskodni az antonomiák, még akkor is növekednének ezeknek a száma. A munkaképes inségesek ugyanis a rossz lakás, az elégtelen táplálkozás és a különböző betegségek révén zavartalanul termelik magukból a munkaképtelenek újabb és újabb csoportjait. Így engem nem nyugtat meg az, hogy a munkaképtelenről intézményes gondoskodás történik. Hasonlóan sürgős preventív intézkedés^{re} volnashükség annak megvalósítására, hogy a munkaképes inségesek sok tízezerfőnyi seregéből a munkaképtelenné vált emberek újabb és újabb szerencsétlen tömege vánszorogjon elő. Ez az igazi nagy probléma, melyre a magunk erejéből már nincs segítség! Erre a pontra sürgetjük ujólag és mindig az egyetlen lehetőséget a közmunkát, mert a százezer munkanélküli számára csak egyetlen anygi és erkölcsi menekülés van, a munka, a közmunka."

Emz. Ujs. Ime! Ez a refrén. Akár pogány, akár keresztény nem tud más konkluzióra 1926. okt. 11. jutni.

Bámulatos, hogy ilyen ösztön és kinyilatkoztatásszerű kényszerigazság dacára, mégis mi könyöradományokkal kisárletezünk! Ez értelmetlen!

De térjünk a közmunkára. Nevezetes szavak Mihalovics kanonok szavai, fontos tanulságai ezek:

1. Tehát végre a babuskodó, katuskodó karitásznak, mihelyt az igazi bajhoz nyulunk. Egyszerűen felmondja a szolgálatot. Vajjon igazi karitás e az, mely csak a gyermekszobák, vagy azokkal egyenrangú lokálok küszöbéis ér.
2. Ekkor aztán mégis csak a számító észhez kell folyamodnunk az Úrvözi s az Egyház receptje szerint. "Legyetek okosak;" és "Ugy dolgozzatok, mintha Isten semmit sem tenne!"

3. És vajjon csak a közmunka az egyetlen orvosság? És nem közmunkára alapítja népe boldogulását a szovjet is? Ebből azonban remélhetőleg nem kér semmit a mt. kanonok ur!
4. Bár tetemes erőforrás a közmunka, vajjon a gazdagok mind közmunkán gyarapodnak fel és nem inkább a magánvállalkozásokon?
5. És minden közmunka biztosítja-e az anyagi jólétet, és nem lehet-e azok mellett a tömegnek nyomorba jutni, mint ez a rabszolga tartó államokban volt és van. S nem zuhant-e iszonyút szegényházánk egy híven s derekasan végzett közmunka után?!
6. Végül nem jelent-e szintén tömegeknek anyagi menekülést a gangszter s a kumun?

Alljunk meg egy lélekzet vételre. Ha már egyetlen menekülésről van szó, jobban esett volna a főpapajkairól az Isten törvényeit hallani, de ha már a munkára hivatkozott, ime kézzelfigható, hogy a nyomornak még a munka sem orvossága bármilyen közmunka is legyen az, ha nem párosul vele a jövedelmezőség és a jövedelmek nincsenek arányos viszonyban az árucikkekhez. - Így aztán van értelme a mondásnak, hogy a nyomor legfontosabb anyagi orvossága a jövedelmező munka tekintet nélkül arra, hogy a jövedelmező munkák a magán, vagy közéletben adódnak elő. Az egyénre nézve főként erkölcsi szempontból fontosabb a magán munkákból előálló jövedelem, mert ez állandóvá tehető, folyamatos, míg a közmunkák mindig csak alkalmasszerűek és nem általánosíthatók az összes munkanélküliekre csak háboru és gyarmatosítás eseteiben. Hogy mennyire felette áll a magán munka a közmunkának, mutatják azok az égbekiáltó tények, hogy pártok, sindicatusok, egyszerű részvénytársaságok, sőt egyes spekulánsok kezére kerülnek egész társadalmak és államok, miből a párttotalitás elmélete csucsosodott ki.

Sőt mitöbb, még munka sem szükséges minden esetben a testi nyomor megszüntetéséhez, mert hiszen sok esetben véglegesen megoldást nyer a sorsjátékon, tőzsejátékon, üzleten, örökösödésen, találmányon szerelmen nyert összegek által is. Tehát nem a munkán, nem a szerencsén fordul meg a nyomor kockája, hanem a jövedelemen. De nem vegyük figyelembe a szerencse forgandóságát, mi alól egyéb iránt a munkán szerzett vagytonokat sem lehet kivenni, hanem álljunk a munka szilárdabb alapjára, akkor azt kell mondanunk, hogy a szegénység a nyomor természetes akadálya orvossága, a jövedelmező munka. Ez különben olyan ócska kopott, de mindig ragyogó igazság, hogy maga az ókori iradalom is a munkákról írt könyvel kezdődik, Hesiodos Erga Kai hémerai e. művével, mely buzdításokat tartalmaz a földműves munkáira nézve. Hasonló, sőt sokkal magasztosabb buzdításokat tartalmaznak a mi szent könyveink és nem csak a földműves, hanem minden foglalkozásu ember számára, s ezek mind a jövedelmező munkákra utalnak. Ezért a jövedelmező munkákat végezzük, a nem jövedelmezőket abba hagyjuk. A jövedelmezőség elmaradása megszünteti a munkás keresetét és előidézi a nyomort, s a temérdek sorstragédiát tekintet nélkül a testi és szellemi munkásokra.

Ha tehát a jövedelmezőség a conditio sine qua non, akkor

erre kel a figyelmet és az összes erőket összpontosítani, nem pedig a munkára, annál is inkább mert hisz az ember természeti kényszer folytán folyvást munkában áll, az alól senki sem vonhatja ki magát s ha valakit rendszer munkájából kivonnak mint ez például nyugdíjasoknál, raboknál, ez légszor elő fordul, belepusztulnak az illetők. Azért téves és helytelen a munkanélküliség fogalma is, mert munkanélküliség nincs és nem is lehet az életben, hanem csak jövedelemnélküliség van. Ez aztán a karitás és veritás, a szív és ész, a politikus, a pap, a bölcész és minden intelleknek feladata és műveltségének fokmérője, hogy a természeti kényszer-munkát, vagy munkakényszert jövedelmezővé tudja tenni. Ibben persze a legártatlanabb eszköz a könyöradomány s a legkisebb okosság, pedig e tekintetben maga az Üdvözítő éppen ellenkezőt kíván tőlünk mondván: "legyetek caosak, mint a kigyók!" nem pedig mint a birkák.-

Ezt a jövedelmezőséget tartja szem előtt a norma is, midőn szépszóval, reklámmal, kipellengőzéssel, szelid nyomással, unszólással s mindenféle eszközzel az adakozók zsebéhez igyekszik férközni. E pontnál ismét csak Mihalevics klasszikus szavait idézzük: "egész szervezetünkkel részt veszünk az előljáróságok gyűjtésében, hogy mindenkinék megnyithassuk a szívét, hogy a szeretet melegét aprópénzre váltva, több és több nyomoruságban sinylődő magyar testvér istápolására fordíthassuk!" Óh! a szeretet melegét aprópénzre váltó existenciák! Hányszor, de hányszor elsírtátok már azt a szomorú hirtóriát: "szegény anyám-szegény anyám! Ha tudtad volna..... De el-el ettől a képből, györünk vissza a ligokához.- Vajjon nem tanácsosabb-e ezt az utat az észen keresztül megtenni, mert tudvalevőleg a pénzszekrények kulcsát nem a szív, hanem az ész őrzi. Ahol pedig az ész ezt a komoly szerepét átjátssa a szívnek, rendszeren bírói kezekbe kerül az így és kivétel nélkül súlyos büntetésekkel végződik a szeretet pénz manipulációja.

A nyomor a szegénység közvetlen, nyers anyagi oka nem a munka hiányában, hanem a pénz, a jövedelem hiányában van, azért a kormány az utóbbi események hatása alatt egyes kirivóbb esetekben nagyobb összegeket folyósított; így pl. az egyetemi ifiúság felségélyezésére két tételben négymillió koronát inséges ügy kre minden évben külön rovat van allandóan nyitva, legutóbb pedig gazdaadóságok enyhítésére 120 milliót vettek előjegyzésbe.- Ezek azonban csak lázcsillapító injekciók s arra mutatnak, hogy a társadalom vérkeringése a pénzforgalom s ez épp oly szabályos üteme követel, mint az egészséges test vérkeringése, mert ha ebben zavarok állanak elő, megbetegszik az egész állam. Ennek az egyéniség-pénzfogalomnak törvénye azt követelei, hogy pontosan eljusson az a legutolsó kis existencia hajszáledényeibe s onnét hasonló pontossággal visszajusson az államháztartás vaskamráiba. Ennek az egészséges és természetes pénzforgalomnak első és legfőbb akadály a kamat, ezért tiltja a kinyilatkoztatása természetes élet törvénykönyve nyomatakosan és ismételten a kamatot pénzben és terményben egyaránt. Ezt a folyamatot csak egy egészséges véredény hálózattal lehet végrehajtani, ami nélkülöz-

U.O.

hetetlenné teszi a sejtek szorosán öntudatos munkáját, melyet csakis ebben az irányban működő iskolázással, ráneveléssel lehet ébren tartani. Ez az ugynevezett jövedelmező munkák iskolájának ügyköre, melyre annál inkább bátorkodunk a normát, a karitás és a belügyminisztérium b. figyelmét felhívni mert enélkül a szegényügy meg nem oldható. Ennek gyakorlati példáját a belügymoniszter ur Önagymélt. oly kitörő lelkesedéssel csodálta Némebországi látogatása alkalmával. Hogy azonban e téren a magyar geniuszt se érje megrovás, szükségesnek tartjuk kijelenteni, hogy erre az eszmére vonatkozó eredeti terveket már 1920 elején befutott a m: kir. kultuszminisztériumban, tehát a német munkataborok megvalósítása előtt.

7. fejezet. Epizódok.

Aradi Ignác, polgárdi esp. plébános 1937, jan. 19-én a gyarmati kath. körben előadást tartott ezen a czimen: "mit alkotnak a kath. összefogás az egyházi életben." Előadásában amerikai tapasztalatait ecsetelte, kiemelve, hogy miként gondoskodnak az ottani hívek egyházuk anyagi szükségeseiről. Mikor polgárdi plébániáját átvette az egyházközség tele volt anyagi gondokkal s már már összeroppanás előtt állott a hitközség pénzügye, midőn híveinek figyelmében ajánlván az élelmes amerikaiak példáját, megalakították az egyházközségi boltot s azóta annyi pénzök van, hogy nem tudják hova tenni. Évi tiszta haszon 40.000 pengőt meghaladta. Ezt a példát ajánlotta a gyarmati híveknek is. Látnennyi bölcsességért Amerikába kellett elfáragnia az érdemes lelkipásztornak s a tengeren túlról importálnia egy ötletet, mint a dohányt, akácot, vagy burgonyát. Pedig ezért kár volt olyan vészes tengeri utra kelni, mert ezt a bölcsességet minden város főutcáján ragyogó fanyes kirakatok fennhangon hirdetik és minden könyvesboltban árusítják potom árérték kapható szentírásai könyvek útján.

Az előadás érdemére nézve pedig a következő válasz áll készenlétben és maradt zsebben, mert az ifjuság tánckedve végett vetett minden eszmélkedésnek. Örvendetes dolog, hogy végre valahára egy ilyen égetően fontos téma felvetődött a kulturestéken, de sajnálatos, hogy ez nem a kinyilatkoztatás, hanem egy kényszerhatás alatt történik, midőn a bolsevik áramlat elnyeléssel fenyeget mindent. E tekintetben 2000 éves mulasztást kell helyrehozni és ezért kell a keresztényeknek az irásokban kimért büntetéseket elszervezni. A tanulság semmitöbb csak annyi, hogy egy kis paraszti jövedelem számítás többet lendít a szegényügyön, mint a sok reklámmal felhagyzott alamizsna. Ezt nagyon szépen igazolta a polgárdi plébános ur! más.

Mindennap számtalan története igazolja azt a másik igazságot, hogy a jövedelem elmaradása idézi elő a nyomort és nem a munkahiány, mert ha nincs is munka, de van jövedelem, nincs nyomor, ellenben jövedelem nélkül hasztalan minden munka, még a legerőltetebbjé is. A jövedelem hiány idézi elő a szegénységet s minden sörstragédiát. Ennek szo-

moru példáját hozta az ujság Pirandello hírneves olasz író esetét. Midőn u. i. édes apja bányáját elöntötte a tenger s ez a csapás teljesen tönkretette anyagi helyzetét. Pirandello felesége a szép Antoinette megőrült, ő maga pedig öngyilkosságot kísérelt meg. És vége hossza nincs azoknak az áldozatoknak, kik a jövedelmi megrázkódtatások miatt önként váltak meg az élettől. Különös isteni kegyelem kell ahhoz, hogy az ember az anyagi veszteségeket lelki egyensúlyban bírja elviselni. - 1936 december közepe táján halt meg a Rókusban egy tönkre ment urinó, ki saját vallomása szerint azért lett öngyilkos, hogy halálával vádolja az álláshalmozókat. Ime nemcsak dorongal. késsel, méreggel lehet valakit megölni, hanem láthatatlan sugarakkal is, t. i. a jövedelmek egyszerű elvonásával, vagy váltoval. És ha Ábel vére bosszúért kiálltott fel az égre, ugyan öngyilkos áldozatoké sem fog hallgatni, kiket társadalmi mulasztások t. i. a jövedelmező munkák általánosítása és folyamatban tartása körül felmerült vétségek kergettek ki a világból. Hja! Ki tehet erről? Mondják a cinikusok, de a teológusok, sociológusok és minden tudósok nagyon jól tudják, hogy a munka társas viszony eredménye s így minden társas lény felelős a jövedelmezőségek zavaraiért.

A jövedelmeknek az a domináló jelentősége olyannyira nyomasztó teherként nehezedik az emberi lélekre, hogy még azok sem igen bírnak befolyása alól szabadulni, kik egyébként hivatás szerűen igyekeznek másokat jobb utra terelni. Azért történik szintén az a másik furcsaság az életben, hogy míg egy részről a nyílt színen az anti Krisztus ellen hivatkozunk a háttérben annak katonáival közzük a súlyos üzleteket, hagyva a munkást a maga nyomorában verődni. Nem is lehet erről a témáról botránkozás nélkül beszélni, azért ezeket mellőzve csak röviden azt jegyezzük meg magunknak, hogy híresek ma az Egri csillagok, híres az egribor ma és híres az egri norma; de világhírű lenne az egri káptalan, ha 40 ezer holdján az Isten országának megvalósítására tenne kísérletet. Istenem! 40 ezer hold! mellette egy hatalmas egyház megyei bank; a sok szellemi kapacitás, mit a kath. Klerus felmutatni képes és a temérdek szegény kik potomáron minden parancsra, munkára kaphatók. Minden testi, lelki feltétele megvan az Isten országa lehetőségének, melyért naponként annyit imádkozunk, de semmit sem teszünk. És úgy tudjuk, hogy az érdekes káptalan birtokain is racionizált modern gazdasági élet folyik alá Chorin és nem alá Hazarin! Pedig az esküvés melyért a hatalmas beneficiumok járnak a názáret városira és nem a lipót városira történt. azért nagyon méltányos lenne a dominiumokon a názáreti gazdasági elveit és tanácsait érvényesíteni, nem pedig a modern racionalizálási elveket. Öt holdat számítva egy munkásra 40 ezer hold 3000 munkást jelent, 3000 munkás, 1000 iparost, 5000 kereskedőt, 500 hivatalnokot jelent 10 ezer család 5 gyermekkel, 50 ezer lelket, 1-1 anyával 60 ezer lelket jelent, 60 ezer lélek egy kis államot jelent. Ilyen kis ország nem volna több a világon. Ezért érdemes lenne a pénzt kamat mentesen folyósítani. Vere dignum est institum esk. aegumun et salutare, divitas pero regno Dei semper et ubique distipare! Igen ám, mondják a kételkedők - de Isten országa nem jön el szem-

betűnő képpen, mint Krisztus is megmodta. Am eljön a sátán országa nagyon is szembetűnőképpen, azért legalább annyira lehetne az Isten országátis szembetűnővé tenni mint a sátánét. Es ha nem jön szembetűnőképpen, de elmegy szembetűnőképpen, mert ismét Krisztus mondja, hogy ha látjátok a pusztulás utálatosságát....Azért ti, kik Mózes székén ültök és kezetekben van a birtok, a pénz, a hatalom, a tudomány s a szegény emberek sokasága, a Szentírás, a hagyomány, és mégis megdől az Isten országa: akkor ti menthetetlenek vagytok.

Róm.1.

8. fejezet. Elvi szempontok.

Fejtesztéseink végére jutottunk, foglaljuk hát össze azokat a sark igazságokat, melyek körül az egész szegényügynek s vele együtt a kolduskérdésnek is forognia kell.

1. Generalis szabály, hogy hibás elméletből lehetetlen helyes gyakorlatra jutni. Rosz fa nem teremhet jó gyümölcsöt. Ha helytelen téves a kiindulási pont, nem lehet igaz a megérkezési állomás sem. Bármily szívhez szólók legyenek tehát a szavak, melyek egy elhibázott elmélet támogatására irányulnak, bármilyen megfeszített áldozatokat hozzon a társadalom ennek érdekében, a hibás feltevés csak hibás gyümölcsöket fog hozni. Jól tudjuk és valjuk, hogy a szív, a szeretet nem okozkodik, hanem cselekszik s ezt nagyon jól teszi, de mikor egy olyan erkölcsi és nemzeti veszedelemről van szó, mint aminőnek a koldulást oda állították: akkor szükséges nem csak a karitásznak, hanem a veritásznak is fontólóra venni előterjesztéseit.

2. A veritás mellett pedig maguk a karitás vezetői tesznek tanúságot azzal a kijelentéssel, hogy a könyöradományok intézmény a munkaképtelen inségesek ellátására sem elegendő, nemogy a munkaképes inségesek igényeit ki tudja elégíteni.

3. Ez az elégtelenség pedig, abból a téves feltevésből ered, mint-ha szentírataink az általános szegénységnek ellenszeréül ajánlanák a könyöradományokat, holott azok az alamizsnát, az adományokat ésszerűen csak lelki javak cseréje fejében kívánják, azért az Egyház azt a "missiók fenntartására szükséges rendszabállyá tette és nem a szegény ügy rendezésére. Mert akik lelki javakban gazdagok valának, földi javakban szegényeknek kellett lenniök. Az apostoloknak tehát megvolt engedve alamizsnát elfogadni s azt szükségükre megtartani. De ebből arra következtetni, hogy egy olyan akut társadalmi bajt, minő a mai tágabb értelemben vett koldulás és nyomor, most alamizsnával orvosolne lehessen: teljesen elhibázott és téves felfogás melyet nem lehet semmiféle szentírási helyye sem egyéb okokkal igazolni. A szentírás szelleme azt mondja, hogy szabad adakozni; de tilos házról házra járni könyöradományokat gyűjteni.

4. A veritás nevében kikell jelentenünk, hogy az alamizsna alkalomszerű és mindenek felett önkéntes, tehát csak azokra szól, kiket a lélek adakozásra ösztönöz, de semmiesetre sem egyeztethető össze

Luk.10.7.

Mát.10.26.
j.

a morális szempontokkal bárkit is adakozásra lelki pressiókkal kény-
szeríteni.

5. Ha az adakozást intézménnyé tesszük, akkor már komoly munkává
avatjuk azt, ennél fogva a könyörület a munka elvének határait sérti
meg és így erre a karitativ tevékenységre a munka szabályait kell
igazság szerint alkalmazni. Mihelyt pedig már a munka területére lép-
tünk el kell ejteni az adomány elvét, mert a munka nem ismer könyör-
adományokat, hanem igazságos és jogos bért az irások szerint, hogy a
munkás méltó az öbérére s így a bér neki méltóságból és nem könyörü-
letből jár, dukál. Azért midőn azt olvassuk, hogy a kolduló szervezetek
leginkább tanítással, betegek ápolásával foglalkoznak, ; már megszűnt
a koldulás jogosultsága, mert ha hasznót hajtó rendes munkával fog-
lalkoznak, megérdemlik munkájuk bérét, rendes jövedelmeket, ha pedig
van jövedelem, nem lehet és nincs is ok a koldulásra, kivált ha meg-
gondoljuk, hogy ez az eljárás a kinyilatkoztatás szellemével is ellen-
kezik.

6. A koldulás t. n. nem erény, nem is evangéliumi tanács, csak
az utolsó szalmaszál az élet tengerének hullámzó tetején, melybe a bü-
nös társadalom kutasztottjai mostoha gyermekéi kapaszkodni szoktak,
legtöbb esetben büntetendő cselekménnyé szokott fajulni. Erkölcsi szem-
pontokból annál visszataszítóbb a koldulás, a könyöradománygyűjtés, ha
azt ép, egészséges munkabíró, pláne képzett, iskolázott emberek üzik, s
gyakorolják ahelyett, hogy testi és szellemi energiáikat a jövedelmező
munkák kimeríthetetlen anyagi forrásainak kiaknázásába fektetnék be,
kivált miköz az élet számtalan példája igazolja, hogy pár év leforgá-
sa alatt a hétköznapi emberek sokasága óriási vagytonokat bír felhal-
mozni, tiszteséges uton is tejföl, turó, tojás vételében és eladásában
sokkal több erény foglaltatik, mint ugyane portékák adománygyűjtésben,
mert a kereskedés evangéliumi útásítás, de a koldulás nem.

8. Azért a koldusban sem szabad a szegényembert látnunk, hanem
parlagon heverő munkaerőt, melyet kiaknázatlanul hagyni a nemzet s a
társadalom ellen elkövetett bűn és pedig az értelmiség, az intelligen-
cia bűne, melyért a kommunizmusban bűnhődik ez a társadalmi osztály.
Ha létjogosultságot nyertek a kolduló szervezetek, annál több igényt tart-
hatnak erre az engedélyre a dolgozó, munkás szervezetek, melyek nem az
evangéliumi tanácsokra, hanem az evangéliumi parancsok betartására al-
lakulnának. Mert ha lehet egyének csoportosulására szervezetet alapíta-
ni, semmi akadályja sem lehet annak, hogy ugyancsak szervezetbe tömörülje-
nek a családok maguk. Kérdés, hogy nem terheli-e e tekintetben mulasztá-
s az egyházi hatóságot akkor, midőn ilyen irányu kérvényt néma hall-
gatással elmellőz.

9. A családok szerzetes rendjének tervezetével annál tanácsos-
sabb s kívánatosabb volna foglalkozni, mert hisz az egész erkölcsi élet
az anyag kezelésében áll, ezért nélkülözhetetlen olyan irányu intéz-
mény felállítása, mely az egész munka-és munkás kérdést az erkölcsi

világrend szempontjából venné tanulmány és gyakorlat tárgyává s szerzeteiben iskola mintáját nyújtaná, annak, hogy az Egyház szellemét miként kell és lehet a jövendő munkák egész hierarchiájába átültetni. Igen! ez a feladat megkíván intézményt nem is egyet, hanem minden ujunkra kettőt, de az alamizsna fogalma távolról sem kíván s nem is tűz meg semmiféle intézményt, mint ezt a történet is mutatja, mert amelyek arra a célra keltek, hamar meg is szűntek. Ezt a sorsot a - norma sem kerülheti el.

10. A könyöradományok természetükénél fogva csak alkalom szerűek lehetnek, melyekre váratlan elemi csapások, árvíz, tűzvész, földrengés, rablások s eifélék szolgáltatnak alkalmat. Így most napjainkban a Missisippi s Ohó folyók áradása órák alatt hajléktalanná tettek százezreket, mi természetesebb, mint az, hogy a sértetlenül maradt emberiség gyorssegélyben megmenti embertársait, De az emberi tévedések és bűnök által előidézett tömegnyomor távolról sem tartozik ebbe a kategóriába.-

11. A szerénység, helyesebben az inség, a nyomor. i. vagy személyes, vagy társadalmi, vagy a kettő együttes hibáinak, vétkeinek eredménye, ha pedig csak a nyomort s az inséget vesszük kezelés alá, ezzel voltaképp a hibás mulasztásokat legyezgeljük, ahelyett, hogy az inséget okozó hibák kiküszöböléséhez látnánk. Azért a kormányzat is megtagad minden munkánélküli segélyfolyósítást, mert belátja annak igazságtalan mivoltát.

12. A kommunismushoz való viszonylatban pedig a könyöradomány rendszer teljesen értéktelen intézkedés ott ahol s akkor, amikor anyagi erőt képesek megmozgatni és ütközetbe dobni. Az ellenséggel szemben csakis a megfelelő felfegyverkezéssel lehet a harcot felvenni, ugymint arra az Üdvözítő is utalt. Itt azzal vigasztalni magunkat és hűveinket, hogy Krisztus egyháza a pokol kapui sem vesznek erőt, igen kényelmes közhely, de távolról sem akadályozza meg az ellenséget abban, hogy Krisztus hűveinek sokaságát az utolsó emberig ki ne irtsa, úgy, hogy ebben a hóhér munkában az égből leszálló tűznek kell őt feltartóztatnia.

13. Az egész tanulmány végeredményeként kell felállítanunk a tételt; hogy a koldulás s a vele egyértelmű könyöradománygyűjtés magától az Üdvözítőől eltiltott formája a szerzesnek, ehelyett határozott és nyílt parancsa ennek a munka s a kereskedés. Mindennek ellenére sem a munka elmélete s gyakorlata nincs kidolgozva a ker. társadalomban úgy mint azt a kinyilatkoztatás s az Ige törvény rendel. Ismét keletkezik a "munkánélküliség" a kereskedelmet pedig teljesen elhanyagolta a magyar keresztény társadalom, innen van, hogy a pénzforgalom s a föld az ingatlan is kicsuszott a kezéből s elterjedt a nagy szegénység, mi a kereszténytanok hanyatlásának biztos jele. Más mód tehát nincs az adott helyzeten való javításra, mint az Ige törvényhez való visszatérés, melynek hathatós szervezete lesz az Igecselekvők világi rendjének magalakítása.

Tartalom:

I. Rész. Az alamizsna.	old.
1. fejezet. Meghatározások.	1.
2. " Rendelkezések felhívások.	2.
3. " A koldulás romantikája-----	4.
4. " A koldulás művészete-----	6.
5. " Hatások és visszahatások-----	7.
6. " Okfejtések-----	10.
7. " Epizódok-----	13.
8. " Elvi szempontok-----	16.
II. Rész. A szeretet.	
1. fejezet. Visszapillantások-----	18.
2. " Szeretet és irgalom-----	20.
3. " apostoli intelmek és példák-----	29.
4. " A Tóra szelleme-----	25.
5. " Áldás és átok-----	27.
6. " Okfejtések-----	29.
7. " Epizódok-----	32.
8. " Elvi szempontok-----	35.
III. Rész. A munka.	
1. fejezet. Meghatározások-----	36.
2. " Irányelvek-----	38.
3. " Szeretet művek-----	40.
4. " Törvény szolgálat, templom szolgálat	43.
5. " Mea culpa, mea-----	45.
6. " Okfejtések-----	47.
7. " Epizódok-----	50.
8. " Elvi szempontok-----	52.